

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren. N:o 22.

Lördagen den 25 Juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 innevarande juni.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Att ledamoten i Riksdagens Andra Kammare Herr C. F. Segerlind, som lider af Panaritium, tills vidare är oförmögen att lemna sina rum intygar

Stockholm den 24 juni 1887.

K. Kjerner,
Med. D.r.

§ 3.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr friherre *John Ericson* låtit anmäla, det han vore af opasslighet hindrad att bevista dagens sammanträde.

§ 4.

Föredrogs och bordlades för andra gången bevillningsutskottets betänkande n:o 9.

§ 5.

Till kammarens afgörande förelåg bevillningsutskottets betänkande n:o 8, angående villkoren för tillverkning af brännvin. *Ang. villkoren för tillverkning af brännvin.*

Punkten lades till handlingarne.

I en till innevarande Riksdag aflåten proposition, n:o 34, hade Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga ett med propositionen öfverlemnadt förslag till förordning angående villkoren för

Andra Kammarens Prot. 1887. B. N:o 22.

Ang. villkoren för tillverkning af bränvin, att träda i kraft den 1 nästkommande oktober.

(Forts.)

Härjemte hade i förevarande ämne inom Andra Kammaren väckts två särskilda motioner,

den ena, n:o 88, af herr vice talmannen *Sven Nilsson*, som föreslagit

”*dels* alternativt, att tillverkning af bränvin måtte förbjudas af majs, ris, stärkelse och darry; eller

att allt det bränvin, som tillverkas af majs, ris, stärkelse eller darry, måtte åsättas en tillverkningskatt utöfver den nu bestämda med 20 öre, eller till 60 öre pr liter;

dels ock att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till nästa Riksdag afgifva förslag till sådana bestämmelser, att tillverkning af bränvin utaf utländskt hvete och råg antingen förbjudes eller ock åsattes förhöjd tillverkningskatt, samt i sammanhang härmed låter utreda och för Riksdagen föreslå sådana åtgärder, som möjliggöra export till utlandet af bränvin, som inom landet tillverkas.“

och den andra, n:o 102, af herr *Liss Ol. Larsson*, hvori yrkats:

”att den nuvarande bränvinstillverkningskatten 40 öre per liter måtte höjas till 60 öre pr liter, och att nu stadgade afgifter vid införsel af sprithaltiga varor jemväl måtte höjas med 50 procent;“ samt,

under förutsättning af Riksdagens bifall till här ofvan angifna förslag, att Riksdagen måtte besluta,

”att af den inflytande bränvinstillverkningskatten en tredjedel fördelas emellan landets samtliga kommuner efter folkmängd.,”

I *punkten 2* af föreliggande betänkande hemstälde nu utskottet, att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts proposition i de delar utskottet nu förehaft till behandling icke kunnat oförändrad bifallas, måtte antaga ett betänkandet bifogadt förslag till art. I, II och III af förordning angående villkoren för tillverkning af bränvin, äfvensom till stadgande om tiden, då förordningen skall träda i kraft.

§ 1 af art. I i berörda förslag hade följande lydelse:

1. Bränvin må tillverkas ej mindre af en hvar välfrejdad person, hvilken eger eller innehar i mantal satt eller särskildt skattlagd jord, än äfven af den, som är behörig att idka fabriksrörelse. Afhider bränvinstillverkare eller varder han försatt i konkurs, må redan anmäld tillverkning utöfvas af döds- eller konkursboet.

2. Öfverståhållare, underståhållare, landshöfding, landssekreterare, landskamrerare, kronofogde, länsman, lands- och stadsfiskal, polistjensteman, domare på landet, borgmästare eller annan magistratsperson i stad, ecklesiastik embets- eller tjänsteman, kyrkobetjent, folkskolelärare, i tjenst varande läkare, brännerikontrollör eller tillsyningsman, så ock i allmänhet embets- eller tjänsteman, som till följd af sin befattning kan komma att

deltaga i beslut om bränvinstillverkning eller kontroll derå, må dock icke befatta sig med dylik tillverkning.

3. Å ecklesiastika och andra boställen, så ock å annan kronans jord, som ej med stadgad åborätt besittes, vare bränvinstillverkning förbjuden.

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af
bränvin.
(Forts.)

Efter uppläsande häraf anförde:

Herr Wretlind: Då jag läste andra momentet af denna paragraf och såg alla de der uppräknade embets- och tjänstemän, som ej få befatta sig med bränvinstillverkning, väntade jag oupphörligen att bland dessa få se två kategorier samhällsmedlemmar, hvilka synas mig hafva vida mera att säga med afseende å denna tillverkning och kontrollen deröfver än dessa uppräknade embets- och tjänstemän, nemligen de, som äro ledamöter af regeringen och riksdagen. Jag yrkar derföre, att början af 2:dra momentet af 1 § måtte erhålla sådan lydelse: "Ledamöter af regering och riksdag, öfverståhållaren o. s. v. må dock icke befatta sig med dylik tillverkning."

Häruti instämde herr *Ruhlin*.

Vidare anfördes ej. Paragrafen godkändes.

§ 2.

Godkändes.

§ 3 var af följande lydelse:

Kongl Maj:ts förslag.

För bränvinstillverkning må begagnas redskap af hvilken storlek och beskaffenhet som helst med allenast de inskränkingar, som för kontrollens handhafvande äro eller varda föreskrifna. Äfven må användas alla slags råämnen utom majs, ris och andra sådana, som äro af beskaffenhet att icke kunna inom landet allmänligen alstras.

Utskottets förslag.

För bränvinstillverkning må begagnas redskap af hvilken storlek och beskaffenhet som helst med allenast de inskränkingar, som för kontrollens handhafvande äro eller varda föreskrifna.

I fråga om denna § anförde:

Herr vice talmannen Sv. Nilsson: För min del kan jag icke godkänna den förändring, som utskottet föreslagit i denna §. Jag hade föreställt mig, att utskottet hade bort komma till ett helt annat resultat, eller ett bifall till K. M:ts förslag.

För att nu visa den talare, som hade ordet vid 1:a paragrafen af det föreliggande förslaget, att bränvinsbrännarne icke må anses

Ang. villkoren för tillverkning af bränvin. (Forts.) hafva några så särskilda intressen, att man derföre skulle hafva skäl utestänga dem från riksdagen, skall jag bedja att här få framställa ett förslag, som ej kan sägas befrämja bränvinsbrännarnes eget intresse, utan tvärt om.

De motiv, som mot Kongl. Maj:ts föreliggande förslag inom utskottet gjort sig gällande, äro, att man genom förslaget antagande dels skulle åstadkomma allt för stort förmynderskap i afseende å friheten att få tillverka en vara inom landet eller ett ingrepp i näringsfriheten och dels att åtskilliga bränvinsbrännare derigenom skulle lida alltför stor förlust, då de skulle urständ sättas att tillverka bränvin i brist på produkter inom orten. Men beträffande första skälet, så har Kongl. Maj:t redan i sitt förslag till förordning hänvisat derpå, att hela bränvinslagstiftningen är en undantagslagstiftning, och att således sådana förhållanden, som de nyssnämnda, icke behöfva tagas i betraktande. Om man går igenom bränvinstillverkningslagen, så är den af sådan beskaffenhet, att icke en enda lag i vårt land kan med densamma jämföras. Den är ett undantag från början till slut från alla andra lagar. Den innehåller redan nu strängare bestämmelser, hvarigenom näringsfriheten i högsta grad inskränkes. Den har varit detta nästan från dess tillkomst, och jag vill fästa uppmärksamheten på ett särskildt förhållande i detta afseende, nämligen att denna näring från forna tider varit en särskildt näring förbehållen för jordbruket — jag menar den s. k. husbehofsbränningen — och jag kan för min del icke fatta, att idén med denna husbehofsbränning någonsin i verkligheten upphört. Visserligen har man infört större brännerier, der bränvinsbränningen drifves rationellare nu än förr. Men i allmänhet, åtminstone i min ort, fortgår ännu husbehofsbränningen, i det flere mindre jordbrukare förena sig om ett bränneri och der hufvudsakligen använda sina egna produkter. Det är väl också tydligt, att med husbehofsbränning menar man, att tillverkaren skall förädla sina egna produkter vid bränneriet, och att, om de ej förslå, ortens produkter företrädesvis borde användas. Det har väl aldrig kunnat vara lagstiftarnes mening med denna lag, att man företrädesvis skulle få använda utländska produkter för en sådan näring som denna, och således tror jag mig, särskildt om man ser saken från den sidan, kunna påstå, att de skäl, man uppställt emot det framlagda förslaget, ej hålla streck. Det förhållandet, att det finnes vissa brännerier i vårt land, som hufvudsakligen eller till och med uteslutande begagna sig af utländska produkter för bränvinsbränningen, är ej på något sätt öfverensstämmande med idén om husbehofsbränningen, och derföre anser jag, att dessa brännerier så fort som möjligt böra upphöra med sin rörelse, så vida de ej kunna bränna egna eller åtminstone svenska produkter. Skall man fortfarande beträda den väg, som utskottet föreslår, eller att man i dessa brännerier skall tillåta tillverkning af bränvin af utländska produkter, så skall man snart få se, att bränvinsbränningen blir borttagen från jordbruket och flyttas till städerna, der utländsk råvara med mycket större fördel kan användas än på landsbygden.

Genom användande af majs vid bräuvinsbränning, hvilket under senare tider allt mer och mer skett med större fördel, än något annat svenskt sädeslag, i följd af vetenskapens forskningar på detta område, blir det snart omöjligt att använda potatis vid bräuvinsbränningen, så vidt man icke skulle sätta priset på denna vara så lågt, att det för jordbrukarne skulle blifva omöjligt att producera densamma. Under senare årens förlopp har man med vetenskapens tillhjälp verkligen kommit till så förvånande resultat i afseende på fördelen af att vid bräuvinsbränning begagna majs att det numera icke är tänkbart att begagna rågen, den så mycket fruktade ryska, med mindre än att antingen en betydlig förhöjning i priset för majs inträffar, eller att priset på råg skall falla betydligt under majspriset. Sätter man deremot förbud för användande af majs vid bräuvinsbränningen, så skall man således icke kunna bränna utan att dertill företrädesvis använda potatis intill dess den uppnått ett ganska betydligt högre pris än nu i allmänhet är rådande. Nu har man visserligen fruktat för, att, om det nu föreslagna förslaget skulle gå igenom, så komme potatis att importeras från andra länder, isynnerhet från Tyskland, hvilket skulle förtaga all verkan af förslaget. Men detta skäl trodde jag ej skulle blifvit framhållet på allvar åtminstone från protektionisterna; jag kan åtminstone icke förstå, huru utskottet kunnat resonnera på detta sätt, hvad beträffar import af potatis från Tyskland. Vi veta ju nemligen, att Tyskland under en lång tid — 7 till 8 år — haft tull å potatis, till ganska betydliga belopp. Jag hade därför föreställt mig, att priset på potatis i Tyskland skulle vara så högt, att denna vara icke skulle kunna exporteras till Sverige. Ty om det är meningen med tull att få priset på den tullpliktiga varan höjdt, så bör väl i detta fall den åsatta tullsatsen i Tyskland visa sig hafva gjort åsyftad verkan, ty hvad tjänar annars hela tullskyddssystemet till? Priset måste alltså vara så högt i Tyskland, att vi ej behöfva frukta någon konkurrens derifrån enligt tullpolitiska beräkningar. Jag vill i föreliggande fästa uppmärksamheten på att den potatis, som införskrifves till vårt land, hufvudsakligen är sådan som blifvit mycket tidigare färdig i Tyskland än här, och inköpes för de finare hushållen. Men skulle det deremot vara förhållandet, hvilket är mycket sannolikt, att tull på potatis i Tyskland icke hade någon vidare inverkan i detta fall, så tror jag ändock att importen derifrån icke skulle blifva af någon betydelse, emedan transportkostnaderna blifva för stora i förhållande till varans värde, då ju sådan vara inom vårt eget land icke kan uppnå något ovanligt högt pris. Derfor tror jag det icke vara möjligt, att från Tyskland importera potatis för bräuvinsbränningen i sådan mängd, att vi behöfva frukta därför. Vidare har man sagt, att kontrollen skulle blifva för svår, ja icke ens möjlig att åstadkomma, samt dessutom medföra stora kostnader. Ett sådant skäl hade jag dock icke trott, att man skulle använda. Det har visserligen icke blifvit framhållet inom utskottet, men jag har dock hört det åberopas på andra håll. Jag får dervid för min del säga, att, då en kontrollör enligt Kongl. Maj:ts proposition skall få 10 kronor

*Ang. vilkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)*

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

om dagen för sitt arbete, som under närvarande förhållanden kan sägas upptaga endast omkring två å tre timmar dagligen, så tror jag, att man kunde hafva så stora anspråk på honom, att han i händelse af behof finge för denna aflöning vidkännas det drygare arbete, som en ökad kontroll kunde komma att medföra. Han skall visserligen tienstgöra hela dagen, men tiden utöfver de två å tre timmar hans egentliga arbete kräfver, upptages endast af en och annan promenad till bränneriet för att utöfva den kontroll, som här kan komma i fråga. Tydligt och klart är att om man vill dertill använda kontrollörerna, desse böra kunna utöfva kontroll ej blott, då det gäller af majs, utan äfven då det blir fråga om. huru vida det är in- eller utländsk spanmål, som användes vid brännerierna, blott stränga straffbestämmelser blifva bestämda för den tillverkare, som bryter emot gifven föreskrift i förevarande fall. Det skälet, att det ej skulle vara möjligt utöfva den bestämda kontrollen i fråga om spanmål förefaller mig icke vara af någon betydelse, allra helst då regeringen icke haft några betänkligheter deremot, och jag tror ej att Riksdagen bör vara tveksam i detta afseende.

Det finnes en annan omständighet, som jag framhållit i min motion som skäl för mitt förslag, och som bevillningsutskottet underlåtit att svara något på, den nemligen, att man genom majsbränning så att säga inför bränvin i landet på smygvägar utan att därför betala den i tulltaxan bestämda tullen. Utskottet har nog haft svårt att resonnera bort den saken, och därför funnit förnumligast att ej vidröra den. Tydligt torde vara, att, då man inom landet tillverkar bränvin af utländsk råvara, detta är i hufvudsak detsamma som att från utlandet införa bränvin. I tulltaxan stadgas en tull af sextio öre per liter bränvin, som införes i landet. Men utländska råvaror få införas och deraf tillverkas bränvin utan att därför erlägges någon särskild skatt, utöfver den, som är bestämd för bränvin af inhemska produkter. Och då man icke kan med fördel exportera bränvin, måste det af utländsk vara tillverkade bänvin förtäras här inom landet. Men icke torde det hafva varit lagstiftarens mening, då författningarna ändrades derhän, att man från den gamla husbehofsbränningen öfvergick till den nuvarande i fabriksmessig form, att utländskt bränvin skulle på detta sätt genom bränvinstillverkningen införas tullfritt, för att här i landet konsumeras.

Detta missförhållande kan man nu rätta på åtskilliga sätt, aningen på sätt Kongl. Maj:t föreslagit eller derigenom, att man sätter tull å majs. Om bevillningsutskottet varit sinnadt att beträda den sistnämnda vägen, skulle jag visst icke sett detta ogera. Men utskottet har icke ens antydtt, att det ämnade beträda den vägen; jag tror därför att kammaren bör hålla på Kongl. Maj:ts förslag. Jag fruktar mycket, att vid den nuvarande ställningen mellan frihandlarna och protektionisterna inom riksdagen det icke är möjligt att genomföra någon reform i den antydda riktningen. Men jag hemställer emellertid, om det verkligen kan vara kammarens mening att fortfarande låta bränvin, på sätt jag nämnt,

strömma in i landet. För att åskådliggöra huru bränvinstillverkningen af majs under den senare tiden utvecklats sig skall jag meddela kammaren några siffror, som kunna tjena till någon upplysning och vägledning, vid bedömandet af denna i min tanke högst viktiga fråga. Af majs tillverkas nu inom landet årligen öfver fem millioner liter bränvin. Majs har användts för bränvinsbränning enligt statistiska berättelsen — den sista som varit för mig tillgänglig — för åren 1883—1884: inom Skaraborgs län 1,918,291 kilogram, inom Kristianstads län 1,097,894 kilogram, inom Kronobergs län 925,193 kilogram, inom Malmöhus län 850,349 kilogram, inom Upsala län 600,896 kilogram, inom Göteborgs- och Bohuslän 514,503 kilogram o. s. v. Sedan har en minskning i de öfriga länen successivt egt rum. Men hela den kvantitet majs, som vid nämnda tillverkning är använd för bränvinsbränning, uppgick till 7,136,626 kilogram. Enligt kontrollbyråns beräkningar skulle utbytet i bränvin hafva utgjort cirka 5,000,000 liter, men man kan tryggt påstå, att det varit mycket öfver 5,000,000 liter bränvin, som deraf tillverkats inom landet. Enahanda har förhållandet varit under de näst före 1885 förflutna tio åren, då i medeltal räknadt bränvinstillverkningen af majs uppgått till ungefärligen samma belopp. Bränvinstillverkningen af majs har under dessa tio år betydligt varierat, så att t. ex. under 1879—1880 användes i landet för bränning elfva och en half millioner kilogram majs, och år 1880—1881 förbrukades för samma ändamål öfver tio och en half millioner kilogram majs. Så bestämde Riksdagen registreringsafgiften å majs. Till följd af denna lilla afgift nedgick åren 1881—1882 bränvinsbränningen af majs så, att sistnämnda år dertill förbrukades endast tre och en half millioner kilogram majs. Åren 1882—1883 användes blott två millioner kilogram majs. Följande året, då registreringsafgiften åter borttagits, steg åter bränvinsbränningen af majs till den kvantitet, jag här ofvan uppräknat, eller 7,136,626 kilogram, hvilken kvantitet sannolikt under senare åren ännu mera ökats. Här af kan man finna, att tullen på majs skulle verka på samma sätt, som det af Kongl. Maj:t nu föreslagna förbudet.

Jag lemnar nu till kammarens afgörande, huruvida den verkliga vill vara med om att fortfarande bereda ett sådant tillskott af bränvin, som genom utländska produkters användande i många år egt rum. För att vinna målet på något sätt skall jag för min del yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Jag skulle visserligen för egen del anse riktigast för ändamålets vinnande, att kammaren hade velat bifalla min motion oförändrad, men då det synes vara föga utsigt, att detta förslag skall gå igenom för närvarande, så skall jag nöja mig med det yrkande, som jag nyss framställt, under hopp att förslaget i öfrigt sedermera kan genomföras. Skulle förslaget, förbud att tillverka bränvin af majs, ej vinnas, hoppas jag att bevillningsutskottet skall göra sig angeläget om att vinna samma mål med tull på majs.

Herrar *Smedberg*, *Andersson* i *Lysvik*, *Persson* i *Heljebol*, *Andersson* i *Hasselbol* och *Oléhn* instämde med herr vice talmannen.

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin
(Forts.)

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

Herr Björkman, hvilken emot utskottets hemställan anmält reservation, erhöll härefter ordet och yttrade:

Jag har reserverat mig mot utskottets betänkande och gjort det därför, att, såsom herrarne veta, jag i min motion anhållit om att få tull på majs, hvilken jag för min del trott vara det riktigaste och nyttigaste, icke allenast för folket i allmänhet utan äfven för statskassan. Men, såsom den föregående talaren äfven nämnde, har det inom utskottet icke varit någon möjlighet att få utskottsledamöterna att enas om någon slags tull. Samma förhållande har i kammaren visat sig i afseende å andra punkter i min motion, hvarför jag inser att det icke är någon möjlighet för att under denna riksdag få tull på majs. Detta är en mycket kinkig sak, som angår på samma gång bränvinstillverkningens och nykterhetens intressen. Dessa stå alltid gent emot hvarandra, och huru man än tänker sig saken, komma nykterhetsvännerna att draga det kortaste strået. Jag skulle bra gerna sett, om det i Kongl. Maj:ts förslag stått ungefär så, att bränvin icke må tillverkas af andra varor än majs och ris, hvilka icke växa här i landet. Då hade man fått de ädlare produkterna använda till det, som de af skaparen äro afsedda till. Men då så icke är förhållandet, och man måste välja mellan två onda ting, så måste man söka taga det minst onda. På grund häraf sluter jag mig till den nästföregående talaren. Jag tror nemligen, att det icke är så lätt att fortsätta med bränvinstillverkningen, ifall vi få förbud att bränna majs m. fl. utländska produkter.

Jag ber därför få yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag och afslag å utskottets betänkande.

Vidare anförde:

Herr Ahlström: Det väsentligaste skäl, som bestämt mig och som jag antager, flertalet af utskottets ledamöter att afstyrka bifall till Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, har varit, att det syntys oegentligt och orättvist att i en näring, som är loflig i riket, icke skulle få användas en lofligen införd vara af oskadlig beskaffenhet. Det är väl sant att lagstiftningen så väl om bränvinets tillverkning som om dess försäljning, är, såsom i den kongl. propositionen framhålles, en undantagslagstiftning, men icke förty måste det förefalla betänkligt att i afseende på en sådan industri afvika så väsentligt från näringsfrihetens grundsats, som det förbud skulle göra, hvilket nu är i fråga. En dylik afvikelse från nämnda grundsats anser jag för min del icke böra ifrågakomma, utan att synnerligen viktiga skäl tala därför.

Detta är dock så att säga ett mera teoretiskt skäl mot Kongl. Maj:ts förslag, men det saknas heller icke praktiska sådana för att icke bifalla detsamma. Med detta förbud afses, att gagna jordbruket, och så skulle väl också blifva förhållandet i vissa delar af landet, der potatisodlingen är mera öfvervägande. Men man bör härvid icke förbise, att genom detta förbuds utfärdande komme väsentligt skada att tillskyndas bränneriudkare i andra delar af

landet, der potatisodling icke i väsentlig grad bedrifves; ty för dem, som äro mera uteslutande hänvisade att i sin tillverkning begagna utländska råvaror eller produkter, skulle detta förbud blifva ruinerande, deras brännerier skulle derigenom få nedläggas och blifva utan värde samt sedermera ej kunna realiseras.

*Ang. vilkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)*

Vidare synes mig ett annat särdeles viktigt skäl för afslag å förslaget vara det, att förbudet mot att använda majs för bränvinsbränning skulle blifva svårt att öfvervaka, väl icke om majs användes till mäs-kning i oförändrad form, utan om den inmäskades såsom mjöl. I senare fallet skulle man icke på annat sätt än genom en mikroskopisk undersökning kunna utröna, om mjölet vore af säd eller majs.

Herr vice talmannen yttrade, att de brännerier vore snarare till skada än till gagn för landet, hvilken icke egde samband med jordbruket. Att så skulle vara förhållandet, tror jag icke kan medgifvas. Så länge en näring är tillåten, kan det icke sägas att det är förderligt för landet att vid dess drifvande använda utländska produkter, och beträffande det råämne, som här är ifrågasatt skola förbjudas att vid bränvinsfabrikationen komma till användning, måtte det väl göra detsamma, om man vill använda detta eller bränna af utländsk spanmål.

Herr vice talmannen klandrade, att utskottet icke till vederläggning upptagit hans resonnement derom, att tillverkning af bränvin utaf majs vore detsamma som att på smygvägar tullfritt införa i landet utländskt bränvin. Hvad det beträffar, så vore väl dervidlag icke någon skillnad emellan majs och utländska sädeslag, mot hvilkas användande till bränvinsbränning något förbud dock icke är ifrågasatt. Frågan har likväl, synes mig, blifvit bemött både i hvad utskottet anfört och i hvad jag tog mig friheten att anföra i början af mitt yttrande. Ehuru jag således icke kan för min del gilla det föreslagna förbudet, vill jag likväl säga att, derest man skulle blifva stäld i valet emellan tull på majs och att stadga ett förbud mot användande af majs och andra sådana artiklar till bränvinsbränning, så skulle jag icke tveka i valet, utan bestämma mig i enlighet med Kongl. Maj:ts proposition. Men för närvarande har jag icke kunnat annat än motsätta mig förbudet, då jag icke ansett detsamma såsom alldeles nödvändigt.

Hvad kontrollörernas arvoden beträffar, skall jag upptaga den gjorda anmärkningen till besvarande, när den frågan förekommer.

Den nästföregående talaren framhöll, att Kongl. Maj:ts förslag vore i nykterhetens intresse. Sammanhanget mellan denna fråga och nykterhetsfrågan är svårt att inse. Vore det fråga om att fördyrande af bränvinet, kunde det sägas, att detta skulle komma att verka i nykterhetens intresse. Men ett sådant fördyrande, som af beskattningens höjande blefve en följd, komme icke att med säkerhet kunna påräknas genom ett förbud mot användande af majs.

Då jag befarar att jag möjligen missuppfattat hvad herr Björkman vidare anförde, och hvilket jag ej tydligt hörde, skall jag

Ang. vilkoren afstå från att söka bemöta detsamma, men på grund af hvad jag i öfrigt anfört, anhåller jag om bifall till utskottets förslag.

(Forts.)

Chefen för kongl. finansdepartementet, herr statsrådet friherre Tamm: Herr talman, mine herrar! Den proposition, som Kongl. Maj:t i nu förevarande ämne aflåtit, har tillkommit för att sätta Riksdagen i tillfälle att afgöra, huru vida den genom förbud mot att vid brännerihandteringen använda ris och majs och flere sådana produkter, som icke kunna inom landet alstras, skulle finna önskvärdt, att landtmännen komma att beredas den fördelen, att deras produkter — hufvudsakligen potatis — skulle komma att betinga ett högre och säkrare pris. Bevillningsutskottet har motsatt sig denna Kongl. Maj:ts framställning, och den siste talaren har, utom hvad utskottet anfört i sin motivering, äfven gifvit skäl för att ett sådant förslag bör afstyrkas. Han påpekade, att det först och främst innebär ett betydligt ingrepp mot näringsfriheten. På samma gång påvisade han dock, huruledes lagstiftningen om bränvin vore en undantagslagstiftning; och då det är en undantagslagstiftning, kan införandet deri af ett ytterligare undantag väl icke vara så orimligt. Der finnas utom andra undantag från vanliga regler äfven sådana, som på ett alldeles särskildt sätt ingripa i bränvinstillverkarens fria skötsel af sin handtering. Så t. ex. äro ju vissa personer alldeles förbjudna att sysselsätta sig med bränvinsbränning — en bestämmelse, som icke förekommer inom andra områden af näringslifvet. Vissa tider på året är bränvinstillverkning icke tillåten; och det finnes slutligen en möjlighet för Kongl. Maj:t, att under vissa tider, när omständigheterna dertill föranleda, särskildt förbjuda all bränvinsbränning, en bestämmelse, som ingriper just i det sätt, på hvilket en tillverkare skulle anse lämpligt att sköta sin handtering. Der finnes föreskrifvet minimum och maximum, under och öfver hvilket tillverkaren icke har rätt att bränna, en bestämmelse, som gäller dels tillverkningen per dygn, dels tillverkningen vid ett bränneri i sin helhet. Allt detta innebär sådana kraftiga ingrepp uti den frihet, som hvar och en eljest eger, att fritt sköta sin handtering, att den lilla inskränkning, som ett förbud att använda majs innebär, torde i jämförelse dermed vara af högst obetydlig art. Då otvifvelaktigt bränvinet skulle genom antagande af förbudet komma att fördyras, har man icke ansett, att deri skulle ligga någon synnerlig fara; ty hela lagstiftningen för bränvinstillverkningen går ju direkt ut på att fördyra varan. Deremot tror jag icke, att man riskerar, att de inhemska råvaror, af hvilka bränvin tillverkas, skola kunna stiga så betydligt i pris, så länge tullfri införsel af dessa varor är tillåten. Att den äfven är möjlig, har erfarenheten visat; ty under de senaste åren har det gått för sig att från Tyskland importera potatis till svenska brännerier.

Vid jämförelse mellan de olika sätt, hvarpå man skulle försäkra åt jordbrukarne tillverkningen af bränvin utaf deras egna produkter utan att prejudiceras af majs, har Kongl. Maj:t valt detta förbud framför att besluta att lägga tull på majsen, emedan

på det sätt Kongl. Maj:t föreslagit, skulle en billig majstillgång kunna beredas för andra jordbrukets behof, särskildt för den svinafvel, till hvilket majs användes i icke ringa grad, äfven som till utfodring af hästar. Genom förbudet skulle sålunda för alla sådana delar af jordbruksnäringen majsens finnas att tillgå, men deremot icke för bränvinsbränning, som är en alldeles särskild handtering. Detta med afseende på den af den siste talaren berörda verkan af majsförbudet.

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

Då man vill särskildt för bränvinsbränningen förhindra användandet af majs, finnas två utvägar att välja. Den ena är ett sådant förbud, som Kongl. Maj:t föreslagit; den andra är att lägga en särskild förhöjd skatt på det bränvin, som tillverkas af majs. Den siste talaren omnämnde, huru svårt det är att skilja majs i form af mjöl från andra slag af mjöl. Det har dock visat sig, på den tid då majsens var belagd med tull, att man, ehuru med svårighet, genom en noggrann undersökning kunde skilja majs mjöl från andra mjölsorter. Det torde äfven gå för sig vid användning af majs till bränvinsbränning. Men den föreslagna utvägen, att lägga en särskild skatt på det bränvin, som tillverkas af majs, torde dock medföra sådana svårigheter med afseende på en verksam kontroll, att det torde vara omöjligt att på den vägen komma till målet, ehuru jag måste medgifva, att påläggandet af en särskild skatt är ett bättre sätt att förekomma användningen af ett visst ämne vid en viss handtering, än ett förbud.

Har det sålunda visat sig stora svårigheter att kunna utöfva en verksam kontroll vid en särskild beskattning af majsbränvin, så skall man finna, att dessa svårigheter ökas, när det blir fråga om att afgöra, huru mycket bränvin, som utdragits af den inmäskade majsens; ty det är icke sagdt, att majsens användes ensam, utan den kan mycket väl användas tillsammans med andra råämnen. Och hvad beträffar de brännerier, hvilka man förmenat skulle komma att lida på ett majsförbud, derfor att de till största delen använda majs till bränvinsbränning, så har jag förskaffat mig upplysning derom, att egarne till dessa brännerier icke frukta för en sådan bestämelse, utan att de tvärt om gerna skulle underkasta sig de olägenheter, som af ett majsförbud skulle uppkomma.

Jag har härmed tillåtit mig att redogöra för de grunder, på hvilka Kongl. Maj:t byggt sitt förslag, samt de antagliga verkningsarna deraf. Och jag föreställer mig, att det icke skulle medföra någon fara, om Riksdagen ville antaga detsamma. Men skulle Riksdagen icke finna detta lämpligt, så skall det för regeringen icke finnas vara oangenämt, om Riksdagen på annat sätt vill söka lösa denna fråga.

Jag hemställer dock, om icke kammaren skulle finna skäl att bifalla hvad Kongl. Maj:t i sin proposition föreslagit.

Herr Ol. Jonsson i Hof: Herr talman! Då äfven jag kommer att yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition i 3 §, så skall jag bedja, att utom de skäl, som nu blifvit anförda, få afgifva några, som särskildt för mig hafva varit gällande. Först och

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

främst är det faktiskt, att bränvinstillverkningen kan bedrivas fördelaktigare och billigare genom användande dertill af majs än andra svenska produkter. Men då så är förhållandet, måste man gifvetvis vid bedömandet af föreliggande fråga fästa afseende vid den kvantitet bränvin, som tillverkas inom landet. Hufvudsakliga skälet för 1854—1855 års riksdags beslut, hvarigenom husbehofsbränningen förbjöds och man öfvergick till ett fabriksmessigt utöfvande af denna rörelse, var att man ville inskränka tillverkningen af denna vara, som man ansåg hafva skadliga verkningar för hela landet, och om det skälet då var på sin plats, tror jag icke det blifvit sedan dess förlegadt, utan ännu kvarstår i oförminskad kraft. Man har väl invändt, att det vore oegentligt att här införa en bestämmelse, som ingrepe i näringsfriheten. Men hvad är hela bränvinslagstiftningen annat än en hel rad af inskränkande bestämmelser, i syfte att förminska dels tillverkningen och dels förbrukningen af denna vara? Håller man således på det skälet, att det är oegentligt att göra ingrepp i näringsfriheten, då tror jag, att man blifver nödsakad att upphäfva alla författningar, som gå ut på att reglera vare sig tillverkningen eller försäljningen af bränvin. Men att slå in på en sådan väg, kan väl icke vara Riksdagens mening. Tvärtom se vi ju, hurusom den ena motionen efter den andra väckes i syfte att begränsa bränvinsförsäljningen, ja till och med att efter 20 år förbjuda all tillverkning af bränvin utöfver hvad i tekniskt och medicinskt afseende behöfves. Anser man det nu emellertid lämpligt att här vid lag göra några inskränkningar, så kan jag icke undgå att finna det sätt Kongl. Maj:t för ändamålet föreslår vara det mest lämpliga och praktiska. Ty att söka hämma bränvinstillverkningen genom att belägga majs med tull är, såsom herr finansministern påpekat, förenadt med den olägenhet, att man derigenom på samma gång hindrar majsens användning till andra nyttiga ändamål.

Ej heller kan jag se, att, derest Andra Kammaren bifaller § sådan den blifvit af Kongl. Maj:t föreslagen, men Första Kammaren godkänner den ordalydelse, utskottet gifvit densamma, detta skall innebära något synnerligt hinder att få en sammanjemkning i frågan till stånd. Jag har nemligen tänkt mig, att, om kamrarne stanna i olika beslut, sammanjemkning skall kunna ega rum i den riktningen, att man låter den viktigaste af de här nämnda råämnena, eller majsens, träffas af förbudet, men frigifver ris och de öfriga artiklarna.

Jag yrkar därför bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna del.

Herr Bondeson: Det ligger enligt min tro ingen fara i att antaga Kongl. Maj:ts förslag. Ty skulle det hafva sig svårt för någon eller några bränneriegare att erhålla råvara af svensk produkt, potatis eller spanmål, så vore det ingenting, som hindrade att verksamheten nedlades, hvari jag icke heller kan se något farligt. Långt större fara ligger då deri, att man vid bränvinstillverkningen får använda utländska produkter, hvilket måste hafva till följd minskad afsättning för landets egna alster — och man

bör väl dock främja den inländska produktionen framför den utländska.

Då jag således anser Kongl. Maj:ts förslag, i hvad det rörer § 3, långt fördelaktigare än utskottets, tillåter jag mig yrka bifall till det först nämnda.

*Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)*

Herr Jansson i Krakerud: I hufvudsak instämmande i herr O. Jonssons yttrande, kommer jag att rösta för bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Utskottets vice ordförande sade, att detta förbud skulle vara till fördel för jordbrukarne, särdeles i de orter, der potatis företrädesvis producerades, men att deremot skulle verka menligt för åtskilliga bränneriegare. För min del hyser jag mest sympatier för jordbrukarne, och kan för den skull icke annat än rösta för ett förslag, som skulle lända dem till gagn, i synnerhet under den betryckta ställning, hvori de för närvarande befinna sig. I den ort, jag representerar, finnes det inga brännerier, och för jordbrukarne derstädes kan således det ifrågasatta majsförbudet icke blifva af någon nytta. Men jag hyser medlidande för de jordbrukare, som skulle få tillfälle att draga fördel deraf, och därför röstar jag för saken. Det kan ej vara mer än rätt och billigt, att jordbrukarne, som hafva att betala så dryga skatter, beredas tillfälle att afyttra sina alster till förädlingsanstalterna, om jag så får benämna bränvinsbrännerierna, ehuru meningarne kunna vara delade om befogenheten af ett sådant namn. I alla händelser böra väl våra landtmän få nytta af samma fördel af tullskyddet, som jordbrukarne i Amerika, hvilka icke hafva några skatter att betala. Och så mycket hellre må man väl kunna unna dem den fördel, ett majsförbud innebure, som derigenom icke lades någon särskild tunga på öfriga samhällsklasser, om icke möjligtvis på konsumenterna af spritdrycker, hvilka dock nog gerna lära vilja betala litet mera för att få njuta af dessa drycker. Men kan en fördyring af bränvinet medföra minskning af dess förbrukning, så ligger häri ett ytterligare skäl för mig att i nykterhetens intresse förorda Kongl. Maj:ts förslag, till hvilket jag ock yrkar bifall.

Herr Larson i Tullus: Jag ber att helt kort få instämma i vice talmannens yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Herr Dieden: För min enskilda del tror jag att man lättare skulle nå det åsyftade målet, om man satte tull å majs. Men häremot invändes, att majsens är ett så godt foderämne. Ja, nog är det ett mycket användt foderämne, men huru vida det är så godt, det är tvifvel underkastadt. När vi härom dagen debatterade fläsktullen, anmärktes, att det amerikanska fläsket, var det svenska betydligt underlägset i näringsvärde, hvilket hade sin orsak deri, att i Amerika svinen uppföddes uteslutande af majs. Häraf framgår tyckes mig ganska klart, att det ej är så bevändt med majsens förträfflighet.

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

Som emellertid här egentligen icke är fråga om tull, utan om antagande af § 3 enligt Kongl. Maj:ts förslag eller enligt utskottets, ber jag få förklara, att jag förenar mig med dem, som rösta för det förstnämnda. Jag gör detta, derföre att jag i ett godkännande af det kongl. förslaget ser ett tillmötesgående mot tullvännerna; ty kunna de också icke få tull å majs, så skall dock förbudet att använda denna vara vid bränvinsbränning blifva ett lämpligt och behöfligt skydd åt potatisodlarna i landet.

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Boström till Östanå: Jag skall anhålla om bifall till utskottets förslag. Jag kan icke, såsom herr vice talmannen, se denna fråga ur synpunkten af den gamla husbehofsbränningen, ty det är nu öfver trettio år sedan den afskaffades, och ingen lär väl önska den tillbaka. Bränvinstillverkningen är nu en storindustri och måste såsom sådan betraktas; och att under sådana förhållanden hindra densamma från användningen af eljest oskyldiga och lämpliga råämnena kan hvarken vara rätt eller billigt. Redan från denna synpunkt vill jag motsätta mig Kongl. Maj:ts förslag; ty ehuru jag är protektionist, är jag icke prohibitist.

Vidare har man såsom skäl för ifrågavarande förbuds införande åberopat den omständigheten, att bränvinslagstiftningen i sjelfva verket är en undantagslagstiftning, och att man derför till de många redan befintliga undantagsbestämmelserna kunde lägga äfven denna. För mig saknar detta skäl all betydelse, ty jag kan icke finna, hvarför man skall öka sagde bestämmelser med ännu en kanske fullkomligt onödig. Dessutom ber jag få påpeka, att förbudets genomförande i praktiska lifvet utan tvifvel skulle möta stora svårigheter. Alla minnas väl, huru som, då vi för några år sedan hade tull på majs, såväl malen som omalen, tullverket ofta råkade i stort bryderi huruvida infördt mjöl innehöll majs eller icke, och måste skicka alla misstänkta mjölsorter till Stockholm för att kemiskt undersökas. Då man icke kan förutsätta större insigter hos en bränvinskontrollör än hos en tulltjensteman, komme antagligen samma förfaringssätt att blifva nödvändigt vid tillämpandet af nu ifrågavarande förbud, men då man betänker att bränvinsbränningen är en rörelse, som ständigt måste hållas i gång, kan man finna, hvilka förluster ett sådant tillvägagående skulle tillskynda bränneriegaren.

Man har vidare talat om, att jordbrukarne skulle vinna på, att Kongl. Maj:ts förslag blefve antaget. Jag vet ej, huruvida detta kommer att i allmänhet ske, men hvad mellersta Sverige beträffar, betviflar jag, att landtbruket skulle få någon vinst af förbudet, hvilket deremot med säkerhet komme att lända bränvinstillverkarne till sådan skada, att många af dem måste nedlägga sin rörelse. På nu anförda skäl anhåller jag om bifall till utskottets förslag.

Herr Persson i Stallerhult: Kongl. Maj:t har för sin ifrågavarande proposition anført så goda skäl, att jag för min del kom-

mer att förena mig med dem, som yrkat bifall till denna §, sådan den af Kongl. Maj:t föreslagits. Ang. vilkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

Skola produkter fritt få i landet införas för att af dem tillverka brännvin, så är ju det att på en omväg undkomma den skatt som i form af tull tillfaller statsverket vid införandet af brännvin, och detta kan jag för min del ej finna vara rätt.

Häruti instämde herr *Göransson*:

Herr Petersson i Runtorp: Jag hade icke tänkt att begära ordet i denna fråga, ty såsom mindre hemmastadd med vår bränvinslagstiftning intresserar jag mig icke synnerligen därför. Men då man sökt utreda, hvad inverkan det föreslagna förbudet skulle komma att utöfva på jordbruket, vill jag hafva ett ord med i laget, ty den saken tror jag mig kunna uppfatta.

Då det helt nyligen var fråga om tull på några landtmanna-produkter, ansåg man sig behöfva god tid för att få frågan utredd, man ville besluta både skrivelser och komitéer, men nu, ehuru det gäller ännu mera, nemligen ett förbud, då är man genast färdig att på rak arm fatta beslut. Detta förefaller mig högst egendomligt, och jag vet knappt om man bör skratta eller gråta öfver ett sådant förslag, som det förevarande. Huru kan man tänka, att jordbrukarne skola vara så enfaldiga eller så litet hafva reda på sig, att de kunna tro, att detta majsförbud skulle kunna höja priset på det svenska jordbrukets produkter, så länge man icke vill vara konsekvent och äsätta tull på alla från utlandet kommande råvaror.

Man har talat om, huru orimligt det är, att vi jordbrukare vilja hafva "allt eller intet". Kan man då icke fatta en så enkel sak? Hvad gör det jordbrukaren, om man bränner amerikansk majs eller rysk råg, så länge alla andra sådana varor, som användas till bränvinsbränning, få fritt införas, med undantag af majs. Under nuvarande förhållanden är det ju bara den skilnaden, att frakterna från Amerika äro så oerhördt billiga. Men det behöfves icke mer än en liten förändring i detta förhållande, så har man rysk råg och hvete till lika billigt pris som majsen att bränna. Och hvad hafva vi jordbrukare då för nytta af, att bränvinsbrännaren bränner rysk råg i stället för amerikansk majs. Förstå herrarna nu, hvarför vi nödvändigt måste hålla på "allt eller intet"?

Det var en talare som framhöll, att detta majsförbud skulle hjälpa jordbruket så ofantligt. Det är rent af enfaldigt att så resonnera. Men det beror derpå, att i denna tullfråga på vissa håll råder ett sådant kaos, att man snart sagt icke vet hvad man skall tillgripa. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I detta yttrande instämde herrar *Månsson, Mallmin, Larsson* i Upsala, *Sundling, Anderson* i Skeenda och *Anderson* i Hamra.

Herr Pehrson i Törneryd: Jag skall anhålla att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Jag gör detta dels på de skäl, som

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

af kammarens herr vice talman nyss blifvit anförda, dels ock på de skäl, som af herr finansministern anförts. De synas mig vara af den beskaffenhet, att de ingalunda blifvit vederlagda af hvad som uttalats deremot. Om man i likhet med mig erkänner, att det föreslagna förbudet för majsanvändning vid bränvinstillverkning har, bland annat, det gagn med sig, att det utgör — åtminstone i någon mån — en hjälp åt de af landets jordbrukare, som innehafva den sämsta jorden, så ligger redan deri ett skäl för att antaga förslaget. Jag delar deras åsigt, som redan under diskussionen yttrat, att bäst hade varit, att i förening med andra lämpliga tullsatser åsätta tull å majs. Men då numera detta icke låter sig göra vid innevarande riksdag, och man icke har något annat att välja på än att taga hvad som är möjligt att få eller ingenting, så har jag, i likhet med hvad jag förordade härom dagen, då fråga förevar om tull å fläsk, ansett att man vid denna riksdag bör vara med om sådana ändringar i tullagstiftningen, som äro möjliga att åstadkomma, och finner mig därför manad att rösta för den kongl. propositionen, öfvertygad som jag är, att om densamma blifver antagen, så skall det blifva till åtminstone något gagn åt jordbruksnäringen.

Då jag i detta förslag ser, som jag förut nämnt, en om än ringa hjälp åt dem, som bruka Sveriges sämsta jord, kan jag icke finna, hvarför man skulle tillbakavisa detsamma; och då jag på samma gång icke kan se annat, än att förslaget äfven ur nykterhetens synpunkt bör vara antagligt, så ber jag få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herrar *Andersson* i Nöbbelöf, *Sjöberg* i Bodaryd och *Bengtsson* instämde i detta yttrande.

Herr vice talmannen Sv. Nilsson: Äfven med fara att af herr Nils Petersson och dem, som instämt med honom, anses såsom enfaldig, kan jag dock icke annat än vidhålla mitt yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna §.

Man har sagt, att det måste vara synnerligen viktiga skäl, som skola kunna andragas, för att man skall vilja vara med på den föreslagna förändringen. För min del tror jag, att så viktiga skäl framstälts för denna förändring, att jag föreställer mig, att de skola vara så tungt vägande för alla dem, som vilja se saken ur den rätta synpunkten, att de mycket väl skola kunna vara med om Kongl. Maj:ts förslag. Dessa skäl har jag förut angifvit, och hänvisar till mitt förra yttrande. Om än icke jordbruket i vissa fall skulle hafva så särdeles stor fördel af det förslag, som föreligger, derest det blir lag — för dem, som bruka den magrare jorden, kommer det i allt fall att medföra stor nytta — så är det likväl alldeles uppenbart, att det skulle vara en stor vinst för vårt land, om man något kunde stänga bränvinsfloden; och detta, mina herrar, gör man verkligen, om man antager detta förslag.

Man invänder häremot, att man genom detta förbud skulle ruinera en hel del bränvinstillverkare, hvilka genom Kongl. Maj:ts

förslag skulle blifva urståndsatta att tillverka bränvin. Och en talare förklarade, att han hellre ville vara med om att sätta tull på majsen. I samma andedrag, som han säger, att ett majsförbud skulle ruinera bränvinsbrännaren, säger han, att majsen bör åsättas en hög tull, hvilket naturligtvis komme att verka precis på samma sätt som ett förbud. Resultatet skulle ju således i båda fallen blifva det samma, nemligen att bränvinsbrännaren blefve ruinerad. Kan det dessutom verkligen vara meningen, att man skall låta ett sådant enskildt intresse vara bestämmande, så att man låter detta enskilda intresse hindra en verkligt god sak, en sak som, enligt min uppfattning är en af de åtgärder, som skulle i ej ringa grad verksamt bidraga till nykterhetens befrämjande. Jag tror icke det är rätt, att enskilda intressen tillåtas att spela en sådan rol.

Ang. vilkoren för tillverkning af bränvin.
(Forts.)

De anmärkningar, som gjorts derom, att kontrollen skulle vara så särdeles svår att genomföra, har jag redan svarat på, och de hafva äfven blifvit vederlagda af herr finansministern. Den saken är verkligen mycket både enkel och lätt att begripa. Och den, som icke har de obotfärdigas förhinder, skall nog inse, att denna sak reglerar sig mycket ledigt och utan svårighet.

Jag skall be att få upplysa herr Boström derom, att just den första § i bränvinstillverkningslagen ger förklaringen på den gåta han trodles sig finna i förslaget, såsom jag redan antydt. Det är de orden i 1 §, att bränvin må tillverkas af en hvar välfrejdad person, "som eger eller innehar *i mantal satt eller särskildt skattlagd jord.*" Dessa ord hafva blifvit bibehållna i författningen just därför, att man ansett, att bränvinsbränningen borde vara en näring särskildt förbehållen åt jordbruket. Man har ofta sökt att få bort dessa ord ur §, men de hafva lyckligtvis hittills bibehållits, och detta, såsom jag nämnde, hufvudsakligen af det skälet, att man ansett, att bränvinsbränningen bör vara en binäring till jordbruket.

Det skulle vara besynnerligt, om man nu skulle motsätta sig detta förslag, därför att det icke tillgodoser alla orters intressen. Herr Boström har sagt, att det icke skulle medföra någon nytta för mellersta Sverige. Jag beklagar, om man skulle få ett afslag på denna fråga blott därför, att icke alla orter hafva lika stor nytta af förbudet. Jag föreställer mig, att Norrland skulle hafva det jemförelsevis minsta gagnet af denna åtgärd; men icke desto mindre hafva vi hört röster i kammaren från denna del af landet, som uttalat sig för förslaget. Det torde sålunda vara andra skäl, som man icke öppet vill omtala, hvilka äro de egentliga orsakerna till, att man icke vill vara med om förbudet.

Den synpunkten har äfven tagits upp och användts som argument emot förslaget, att så länge man har rätt att tullfritt införa rysk råg, skall ett förbud för användning af majs vid bränvinsbränning icke verka något. Jag är öfvertygad om, att de talare, som framdragit denna synpunkt, verkligen icke hafva reda på saken, åtminstone bör väl den, som sjelf är bränvinstillverkare, hafva något större erfarenhet i frågan. Jag skulle kunna lemna fullständiga uppgifter, om huru det förhåller sig härmed. Men jag inskränker mig till att nämna, att majsen och rågen under de se-

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

nare åren stått i ungefärligen samma pris. Då majsens lemnat omkring 30 å 40 tum 50 % bränvin mera af 8,5 kilogram, eller ett pund, än af en lika kvantitet råg, så kan kammaren mycket lätt uträkna, till hvilket pris rågen måste komma att sänkas, innan man med fördel kan använda den till bränvinsbränning. Det är alltså alldeles uppenbart, att innan man kan använda råg för bränvinstillverkning, måste potatispriset höjas till ett pris, som motsvarar rågen i värde för bränvinsbränning. Följden af ett majsförbud måste sålunda ovilkorligen blifva, att priserna på potatis skall stiga och således Kongl. Maj:ts förslag vara till stor fördel åtminstone för de orter, som äro hänvisade till potatisodlingen.

På grund af hvad jag nu anfört kan jag icke annat än vidhålla mitt förra yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt.

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag hade icke ämnat yttra mig i denna fråga, men sedan herr Petersson i Runtorp uttalat sin mening, har det gifvit mig mod att också yttra några ord, så mycket hellre som jag kan säga, att jag fann logik i hvad han yttrade, och att jag i allt hufvudsakligt instämmer med honom. Det har blifvit sagt och mycket bjert framhållet så väl i yttrandet till stadsrådsprotokollet, som äfven under diskussionen, att lagen om tillverkning af bränvin är en undantagslagstiftning, och att det därför i sjelfva verket icke betydde så mycket, om man lade ett eller annat undantag till dem, som redan finnas. Efter den vanliga lagstiftningsregeln, hvars rigtighet icke lærer kunna jäfvas, bör man dock vara synnerligen sparsam i fråga om så kallade undantagsstadganden och icke uppställa sådana, hvilka icke äro af oundgängligt behof påkallade. Detta skulle för mig utgöra ett tillräckligt skäl att afstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Men det finnes andra och viktigare, ty det lærer väl icke kunna förnekas, att genom det förbud, Kongl. Maj:t ifrågasatt och som synes hafva stora sympatier inom denna kammare, man i sjelfva verket gör ett ingrepp i näringsfrihetens viktigaste grundsatser, enär rättigheten att få använda hvilka ämnen som helst till en fabrikation, så vida dessa icke kunna hänföras till de för helsan skadliga, eller eljest farliga, torde väl vara obestriddig.

Ett annat ännu viktigare skäl för afslag å Kongl. Maj:ts förslag ligger uti hvad af sakkunniga personer framhållits, att det nemligen skulle blifva absolut omöjligt att utföra någon verksam kontroll öfver efterlefnaden af det ifrågasatta förbudet. När så är förhållandet, men utskottet icke framhållit denna omständighet, hvars vikt jag därför ansett mig böra betona, så skulle man ju komma att genom förslaget antagande skapa lagbrytare. Bedömes frågan ur denna synpunkt, ligger redan deri i och för sig ett fullt tillräckligt skäl för godkännande af utskottets förslag. Och då dessutom Första Kammaren redan bifallit sagda förslag och frågan, om kamrarna stanna i olika beslut, icke kan blifva föremål för samfäld votering, hvadan samma fråga synes från Riksdagens sida hafva förfallit, lærer det icke löna mödan att

vidare diskutera densamma, utan hemställer jag, att äfven denna kammare måtte bifalla utskottets framställning i denna del.

*Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)*

Herrar *Svensson* i Rydaholm och *Eklund* instämde med herr *Sjöberg*.

Herr *Wretlind*: Herr talman, mine herrar! Här har under diskussionen talats mycket om nykterheten, men jag kan icke inse hvad den har med den föreliggande frågan att skaffa. Visserligen tror jag, att det kan vara motbjudande för nykterhetsvänner att se dessa stora majs-laster införas till landet och veta, att de skola användas till bränvinsbränning, och för deras känsla skulle det nog vara tillfredsställande, om Kongl. Maj:ts förslag blefve antaget. Men jag ser denna sak endast ur synpunkten af jordbrukarnes intresse, och som på vissa orter i vårt land endast potatis med fördel kan odlas, och den jordbrukande befolkningen alltså skulle hafva en bestämd fördel af Kongl. Maj:ts förslag, ämnar jag gifva detta förslag min röst.

Herr *Smedberg*: Herr talman, mina herrar! Jag har redan instämt med herr vice talmannen och behöfver derföre icke upptaga kammarens tid med ett vidlyftigt anförande. Jag har endast velat framhålla en åsigt, som vid ett talrikt besökt folkmöte i min valkrets allmänt uttalades, nemligen nödvändigheten af förbud för användning af majs, ris och darry till bränvinsbränning. Skälet för önskvärdheten af ett sådant förbud är, att i vissa orter, der jorden är mager, stenbunden, mo- och sandblandad och i allmänhet af sämre beskaffenhet, utsädet icke kan bestå af annat än potatis, hafre och något råg. Men man kan icke odla hafre och råg utan att uppluckra jorden vexelvis med rotfrukter, ty för klöfversädd lämpar sådan jordmån sig icke. När nu bränvinsbrännaren i allmänhet föredrager majs vid bränvinsbränningen, så nedtryckes prisen på jordens produkter och just på sådana af dessa produkter, som en särskildt ort hufvudsakligen har att afyttra och kan hafva någon inkomst af, och dessutom veta vi ju alla, att rotfrukter icke ens kunna hålla sig fullt friska ett år, och således ej kunna magasineras, tills prisen blifva förmånligare, hvadan följden blir, att de få ligga och gro bort eller ock ruttna, ty alla kunna icke användas till hushållet eller utfodring, man måste använda en del till afsalu för att få något att bestrida skatter och andra utgifter med, men när ingen vill köpa, så utblifver och den påräknade tillgången.

Man har såsom motskäl anført omöjligheten af att kontrollera, huruvida majs användes i brännerierna, då den är förmalen till mjöl. Detta tror jag icke har någon fara, ty majs kan icke användas till bränvinsbränning utan att vara ganska groft malen, och jag tror derföre, att det icke kan vara så särdeles svårt att urskilja grofmalet majsmjöl från annat mjöl.

I det sammansatta utskottet hafva vi tillstyrkt bötesansvar för öfverträdelse af förbudet att bränna bränvin af majs m. m.

Ang. vilkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

och det skulle väl taga sig ganska besynnerligt ut, om kammaren stryker sista punkten i 3 § af det kongl. förslaget angående förbud mot användning af majs och ris till bränvinsbränning, men sådan bötesbestämmelse qvarstode i 29 § af samma lag. Jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag på utskottets förslag uti förevarande 3 §.

Herr Odell: Herr talman, mine herrar! Inom kammaren har uttalats den mening, att Sveriges jordbrukare genom antagandet af K. Maj:ts proposition skulle beredas en fördel, och detta vill jag ingalunda förneka. Särdeles i södra Sverige, der bränneriernas antal är rätt betydlig, skulle befolkningen deraf draga nytta. Men, mina herrar, det är en annan omständighet som ingen af de föregående talarne tagit med i beräkningen, och det är arbetarens ställning till frågan. Det är väl intet tvifvel, att, om bränvinstillverkning af majs förbjudes, och våra egna jordbruksprodukter såsom potatis och råg skulle användas för ändamålet, så blefve dessa produkter dyra, särskildt potatisen, och potatis är dock, såsom vi alla veta, ett födoämne, som företrädesvis användes af arbetaren. Blir lagförändringen till förmån för jordbrukaren, så blir den likväl till skada för arbetaren, hvars hufvudsakliga föda dessa jordbruksprodukter utgöra hela året om. Dessutom förefaller det mig besynnerligt, detta uttryck i 3 § af Kongl. Maj:ts förslag, der det heter, att man skulle få använda alla slags råämnena utom majs, ris och andra sådane, som äro af beskaffenhet att icke kunna inom landet allmänneligen alstras. Det är ju bekant, att mycket potatis odlas inom landet, men det oaktadt importeras tusentals tunnor årligen från Tyskland. Mig förefaller det svårt att fatta meningen med dessa bestämmelser.

Enligt min åsigt skulle Kongl. Maj:ts förslag blifva ett monopol för en del af jordbrukarne i landet. Jag vill visserligen göra allt för att hämma bränvinskonsumtionen, men beträffande Kongl. Maj:s förslag synes det mig, som om någon inskränkning deri genom förslagens antagande icke skulle kunna vinnas. Sådana skäl äro också enligt min tanke endast svepskäl, ty i nykterhetens intresse kan förslaget icke verka, så länge vi hafva fri införsel af sådana ämnen, som med fördel kunna användas till bränvinsbränning. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Med herr Odell instämde herr *Olsson* i Sännersta.

Herr Björkman: Om denna fråga hade varit före för några år sedan, innan vi ännu voro så fullblodiga frihandlare och protektionister som nu, så är jag öfvertygad, att hvarken herr Nils Pettersson eller de, som med honom instämde, skulle ansett dem enfaldiga, som uttalat, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag skulle vara jordbrukarne till någon fördel och äfven i någon mån befämja nykterheten.

Jag vidhåller mitt förut gjorda yrkande.

Häruti förenade sig herr *Persson* i Mörarp.

Herr Ahlström: Jag ber endast att med anledning af herr Smedbergs yttrande få erinra derom, att sammansatta bevillnings- och lagutskottets beslut angående ansvar för öfverträdelse af det i 3:dje § stadgade förbudet naturligtvis fattats endast under den förutsättningen, att detta förbud verkligen kommer till stånd. I motsatt fall är ju beslutet om ansvar för öfverträdelse deraf också förfallet.

*Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)*

Herr Pålsson: Det har blifvit så mycket yttradt i denna fråga, att hvar och en af kammarens ledamöter, som något följt med diskussionen, säkerligen nu stadgat sin öfvertygelse om hvilketdera af dessa begge förslag, Kongl. Maj:t eller utskottets, är bäst för svenska folket. Utskottets förslag rörande den 3:dje § är tydligtvis det bästa för bränvinsbrännarne, därför att det lem- nar dem fullkomlig frihet att begagna hvilket sådetslag som helst för sin handtering. Men, mine herrar, vi äro säkerligen icke församlade här för att uteslutande eller hufvudsakligen bevaka bränvinsbrännarnes fördel, utan för att se till hvad som kan vara svenska folkets fördel; och därför vågar jag uttala den meningen, att Kongl. Maj:ts förslag är det bästa i detta hänseende.

Jag kommer således för min del att rösta för bifall till Kongl. Maj:ts förslag rörande den nu föreslagna paragrafen.

Herr Darin: Då det enligt mitt förmenande blifvit på ett ganska tillfredsställande sätt visadt, att vårt jordbruk, som så väl är i behof af understöd, kan hemta en ganska afsevärd fördel af det förbud mot användning af majs vid tillverkning af bränvin, som blifvit stadgat i denna paragraf, sådan den af Kongl. Maj:t blifvit föreslagen, och då, å andra sidan, de betänkligheter, som uttalats mot detta förslag, blifvit väl bemötta, särskildt i afseende på svårigheten att kontrollera förbudets efterlevande, så vill jag för min del förena mig med dem, som yrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna punkt.

Herr Redelius: Jag ber blott att få inlägga en protest mot ett uttalande, som under denna diskussion gjorts af en och annan talare. Man har nemligen talat för Kongl. Maj:ts förslag i angifvet syfte att derigenom hjälpa jordbruket. Det har i högsta grad förundrat mig att höra ett sådant resonement. Tror någon verkligen på fullt allvar, att vårt jordbruk i det hela på något det minsta sätt beröres af, huruvida bränvinsbrännarne tillverka sitt bränvin af majs från Amerika, eller af potatis från Tyskland och af råg från Ryssland? Jag han åtminstone icke föreställa mig det.

För öfrigt är det mig temligen likgiltigt, hvilket beslut kammaren kommer att fatta i denna punkt, ty det skall i alla fall icke hafva någon betydelse för jordbruket i det hela. Vill man verkligen hjälpa jordbruket, så måste man söka utfinna något kraftigare och verksammare medel.

Herr vice talmannen Sv. Nilsson: Jag vill blott säga, att

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

herr Redelius tyckes icke förstå hela saken, om man får döma efter hans uttalande i frågan.

Herr Larson i Tullus: Det har af en föregående talare blifvit yttradt, att, då Första Kammaren redan bifallit utskottets förslag i denna punkt, det icke skulle tjena till något, om Andra Kammaren beslöte i enlighet med Kongl. Maj:ts proposition, enär — såsom han sade — två så pass motsatta beslut icke skulle kunna sammanjemkas. Jag skall be att få göra en liten gensaga mot detta yttrande.

Jag ber då få erinra, att ifrågavarande sak hör hvarken under civil-, kriminal- eller kyrkolag utan är en helt och hållet ekonomisk fråga, i hvilken Kongl. Maj:t ensam har beslutanderätt. När så är och då Kongl. Maj:t framlagt frågan till Riksdagens pröfning, så antager jag, att, om båda kamrarna skulle vägra bifall till Kongl. Maj:ts förslag, Kongl. Maj:t då icke skulle finna sig föranlåten att fatta ett beslut, som strede mot båda kamrarnes uttryckta önskningsar. Men om deremot den ena kammaren skulle afslå och den andra bifalla Kongl. Maj:ts framställning, föreställer jag mig, att Kongl. Maj:t skulle finna sig ega fullkomlig frihet att besluta så, som honom godt syntes. Jag tror därför, att, om det nu så är, att Första Kammaren afslagit Kongl. Maj:ts framställning och bifallit utskottets förslag, det må vara af dess större vikt, att Andra Kammaren, i fall kammaren eljest är af den åsigt, som Kongl. Maj:t hyllat, godkänner denna åsigt. Om så sker, finnes det en möjlighet, att ett sådant beslut också skall blifva gällande lag.

Jag fortfar således i mitt förra yrkande.

Herr Truedson: Jag ber att få gifva tillkänna, att jag kommer att rösta för Kongl. Maj:ts förslag i denna punkt.

Herr Sjöberg i Stockholm: Som herr Larsons i Tullus nyss hållna anförande syntes vara rigtadt mot mitt korta yttrande i saken, så vill jag säga, att jag icke talade om möjligheten eller icke möjligheten af något sammanjemkningsförslag. Jag yttrade mig icke heller — så försiktig var jag — om Kongl. Maj:ts rätt eller icke att välja mellan Första och Andra Kammarens beslut. Jag sade endast, att, då Första Kammaren redan bifallit utskottets förslag, beträffande förbudet mot användande af majs vid bränvinstillverkning, frågan derom sålunda syntes hafva från Riksdagens sida förfallit. Så föllo mina ord. Jag tror således icke att jag i sjelfva verket gaf anledning till det anförande, som vice ordföranden i konstitutionsutskottet nyss afgaf. Jag har varit och är fortfarande af den mening, att, när Kongl. Maj:t öfverlemnar ett administrativt ärende, sådant som det nu ifrågavarande, till Riksdagens pröfning, det väl med skäl kan sättas i fråga, om icke ett sådant ärende bör behandlas såsom ett vanligt civilt lagstiftningsärende. Men jag vill nu icke inlåta mig på en undersökning af detta ärende, deri meningarna äro och otvifvelaktigt kunna vara

ganska delade. Emellertid är det väl dock — förmodar jag — af någon betydelse, att Första Kammaren afslagit Kongl. Maj:ts framställning och bifallit utskottets förslag. Ang. villkoren för tillverkning af brännvin.

För öfrigt vill jag endast säga, att, då de skäl, som ytterligare blifvit anförda för Kongl. Maj:ts förslag, icke synas mig vara hållbara, jag vidblifver den mening, jag redan uttalat. (Forts.)

Herr Jonsson i Hof: Mot herr Sjöbergs åsigt, att frågan förfallit, om Andra Kammaren bifaller Kongl. Maj:ts förslag, skall jag be få fästa hans uppmärksamhet på, att kamrarna i en annan fråga rörande bränvinsförsäljningslagen fattat olika beslut så till vida, att, då bevillningsutskottet hemställt, att alkoholstyrkan å brännvin skulle nedsättas från 46 till 40 procent, afslogs detta af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren tog sig för, att utan att någon motion derom blifvit framsteld, nedsätta styrkan å brännvinet till 35 procent. Med anledning af dessa olika beslut har nu bevillningsutskottet föreslagit, såsom sammanjemkning, att styrkan måtte bestämmas till 41 procent. Jag vet därför icke, hvarför icke en sammanjemkning skulle kunna ega rum äfven i förevarande fall, när utskottet ansett det kunna gå för sig i en sådan fråga som om alkoholhalten på brännvin.

Herr Jonsson i Myre: Herr talman. Utskottets betänkande rörande § 3, hvarom här nu tvistats, eller huruvida majs, ris och andra sådana ämnen skola få användas vid bränvinstillverkning, är en fråga, som är steld alldeles särskild, ty Kongl. Maj:ts förslag och utskottets förslag äro ända till denna punkt alldeles lika. Då Första Kammaren redan antagit utskottets förslag, så om Andra Kammaren nu antager Kongl. Maj:ts förslag, blifva båda kamrarnes beslut lika utom i fråga om paragrafens sista punkt, som lyder: "Äfven må användas alla slags råämnen utom majs, ris och andra sådana, som äro af beskaffenhet att icke kunna inom landet allmänligen alstras"; men genom antagande af denna punkt kommer man i öfrigt ej i någon strid med utskottets förslag, och anser jag således att denna kammare utan risk kan antaga Kongl. Maj:ts förslag oförändradt. Jag instämmer därför med dem, som yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag och afslag å utskottets hemställan.

Herr Bengtsson: Det finnes väl ingen inom denna kammare, som skulle vilja påstå, att man genom antagande af Kongl. Maj:ts förslag i någon mån befrämjade superiet. Tvärtom skulle väl detta i någon mån bidraga till nykterhetens befrämjande. Jag får därför instämma i herr Nils Peterssons nyss fälda yttrande, att jag icke vet, om man skall skratta eller gråta åt uttalandena från vissa håll här i dag. Det är icke många dagar sedan, vi hörde en kyrkans man förklara, att han aldrig hållit något föredrag i nykterhetens intresse, och i dag understöder han också utskottets förslag. Detta förundrar mig verkligen.

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

Jag skall blott tillkännagifva, att jag kommer att rösta för bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Nilsson i Skärhus instämde med herr Bengtsson.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till paragrafen, sådan den lydte enligt utskottets förslag, dels på afslag derå och godkännande i stället af den af Kongl. Maj:t föreslagna lydelse; och fann herr talmannen den förra propositionen vara besvarad med öfvervägande ja. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som godkänner den af bevillningsutskottet föreslagna lydelsen af § 3 i artikeln I af föreliggande förordningsförslag, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren godkänt nämnda paragraf med den i Kongl. Maj:ts proposition föreslagna lydelsen.

Omröstningen visade 78 ja men 104 nej; hvadan kammaren beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

§§ 4—9, rubriken till art. I samt § 10.

Godkändes.

§ 11 lydte:

1. Har tillverkningen icke uppgått till 8,000 liter beskattningsbart bränvin för hela den tid tillverkningsrätten gäلت, då skall förutom stadgad skatt erläggas en afgift af 10 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade literalet understiger nämnda belopp; och likaledes skall, i händelse tillverkningen ej uppgått till 500 liter eller öfverstigit 5,000 liter i medeltal för hvarje tillverkningsdygn, utgå en afgift af tio öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade bränvinet understiger ett efter en medeltillverkning af 500 liter beräknadt tillverkningsbelopp eller öfverstiger en medeltillverkning, beräknad efter 5,000 liter för hvarje tillverkningsdygn. Dessa afgifter skola dock ej utgå, då tillverkningsrättens upphörande grundar sig på anmälan efter olyckshändelse, hvarom i § 6 sägs, eller Kongl. Maj:ts derom meddelade föreskrift; och ankomme på Kongl. Maj:ts pröfning, huruvida eller i hvad mån befrielse från desamma

må medgifvas, då bränvinet erhålles såsom biprodukt vid annan tillverkning.

2. De enligt mom. 1 utgående särskilda afgifter skall tillverkaren inom fjorton dagar efter tillverkningsrättens upphörande inbetala till landtränneriet. Sker det ej, låte Kongl. Maj:ts befallningshafvande ofördröjligen utmäta afgifterna; och skall emellertid det vid bränneriet tillverkade och vid tillverkningstidens slut under offentlig vård kvarvarande bränvinet utgöra pant för afgifterna.

*Ang. vilkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)*

Sedan denna paragraf blifvit uppläst, anförde:

Herr friherre Fock: Då jag befarar, att i denna § ett förbiseende är begånget, anhåller jag få nämna några ord. §:n handlar nemligen om den tilläggsafgift, som skall erläggas för den händelse, att tillverkningen antingen öfverskrider ett visst belopp eller understiger ett annat belopp, som i senare fallet är bestämdt till 500 liter på tillverkningsdygnet. Men vidare står i den upplästa §, att dessa afgifter skola dock icke utgå, "då tillverkningsrättens upphörande grundar sig på anmälan efter olyckshändelse, hvarom i § 6 säges". Efter nu gällande lag skall i ett sådant fall tilläggsafgiften beräknas för det antal bränningsdygn, hvarunder tillverkningsrätten fortfarit. Om han sålunda bränt under femtio eller ett hundra tillverkningsdygn, och tillverkningen icke uppgår till 500 liter i medeltal för dygnet, och bränneriet brinner upp eller annan olyckshändelse inträffar, får han betala tilläggsafgift, och detta synes mig vara riktigt. Skulle deremot den nu föreslagna §:n blifva lag, slipper han ifrån detta. Antag, att på ett litet obetydligt bränneri med dålig redskap blifvit tillverkade 200 liter i dygnet, t. ex. under 100 dagar. Då hafva der tillverkats 20,000 liter, och då inträffar den olyckshändelsen, som kan för tillverkaren vara ganska lycklig, att ångpannan springer eller att det gamla bränneriet brinner upp. Efter nu gällande lag hade han fått betala tilläggsafgift för 100 dagar och 300 liter om dagen, eller en summa för hela tiden af 3,000 kronor. Men enligt detta förslag slipper han detta helt och hållet. Jag förmodar, att detta icke varit utskottets mening, hvarom utskottets här närvarande herrar ledamöter torde kunna lemna upplysning. Detta omnämnda förhållandet har tillkommit derigenom, att utskottet föreslagit utslutande ur författningen af en annan §, som i den nu gällande förordningen har n:o 3 och emot detta utslutande har jag för min del ingenting att erinra. Men då borde enligt mitt förmenande tillkomma ett kompletterande stadgande i nu föredragna §:n till förebyggande af den oegentlighet, som jag här påpekat. Af detta skäl hemställer jag, att kammaren måtte besluta återremiss af denna §. Jag vet väl, att Första Kammaren redan bifallit utskottets förslag i oförändradt skick, men skulle förhållandet vara, att min uppfattning är riktig, att ett förbiseende egt rum, hvilket vore ganska lätt förklarligt under den brådska, hvarmed riksdagsarbetet pågår, föreställer jag mig, att utskottet kunde till Första Kam-

Ang. villkoren för tillverkning af brännvin. maren göra en inbjudning om ett fullständigande af paragrafen i denna del. Jag anhåller med anledning häraf om återremiss af denna paragraf.

(Forts.)

Herr Ahlström: Jag erkänner befogetheten af den anmärkning, som den föregående talaren gjort mot föreliggande paragraf i utskottets betänkande. Men jag vill dock erinra, att det icke är utskottet som först vidtagit den ändring, hvarigenom ett förbiseende kommit att ske, utan utskottet har antagit föreslaget sådant det blifvit för Riksdagen framlagd. Om detta förbiseende, som friherre Fock påpekat, skulle kunna afhjelpas genom en återremiss, så anser äfven jag det vara nyttigt och har deremot intet att erinra. Jag instämmer därför i det af honom framställda yrkande.

Chefen för kongl. finansdepartementet, herr statsrådet friherre Tamm: Då den förste ärade talaren i ämnet vände sig mot utskottet med den anmärkning, han framställt, och den andre talaren omnämnt, att utskottet i detta fall tagit den kongl. propositionen oförändrad, så är jag lika villig som skyldig att meddela, det förhållandet så är. I likhet med den förste talaren synes mig ett misstag här hafva skett och en otydlighet i lagförslaget förefinnas. Derfor torde äfven den af honom föreslagna åtgärden eller en återremiss till utskottet vara lämplig.

Skälet, hvarför man icke kommit att tänka på detta, har naturligtvis varit det, att man svårligen kunnat föreställa sig, att en sådan tillverkning af brännvin skulle kunna pågå under en lång tid, utan att uppmärksamheten derpå blefve fäst och tillverkaren sålunda påförd den högre afgift, som blefve honom ålagd därför, att hans tillverkning pr dygn icke uppgått till det föreskrifna minsta belopp. Skulle deremot tillverkningen pågå under en längre tid, och en olycka först derefter inträffa, så är det gifvet, att tillverkningen redan uppgått till det föreslagna minimum af 8,000 liter, ty äfven med en ringa dagtillverkning behöfves icke många dagar för att denna siffra skall uppnås.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats avslutad, samt herr talmannen framställt propositioner dels på paragrafens godkännande och dels på återremiss, blef paragrafen till utskottet återremitterad.

§§ 12—16 äfvensom rubriken till art. II

Godkändes.

§ 17 hade följande lydelse:

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

1. Öfverkontrollörer förordnas af Kongl. Maj:t till erforderligt

1. Öfverkontrollörer förordnas af Kongl. Maj:t till erforderligt

antal att hafva tillsyn å förordningens efterlefnad. Öfverkontrollör åtnjuter det arvode samt den ersättning för rese- och expeditionskostnader, som af Kongl. Maj:t bestämmas.

2. Tillsyn vid bränneri skall då, efter erhållet tillståndsbevis, tillverkningsrätt der är medgifven, utöfvas af kontrollör.

3. Kontrollör utses af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå och åtnjuter af staten:

a) arvode under tjänstgöringstiden med tio kronor om dagen vid tillsyn å ett och tolf kronor om dagen vid tillsyn å två brännerier;

b) reseersättning med femton kronor för hvarje gång han inträder i tjänstgöring eller från ett till annat bränneri förflyttas och dessutom tjugufem kronor för tillverkningsåret, om han inträdt i tjänstgöring utom det öfverkontrollörsdistrikt, der han är bosatt; och

c) ersättning för skrif- och förseglingsmaterialier samt postporto med tio öre för hvarje dag, han varit i tjänstgöring.

4. Kontrollör skall hafva sin bostad vid eller så nära intill bränneriet, som öfverkontrollören anser erforderligt. Möter hinder att anskaffa bostad och kost på tillräckligt närbeläget ställe, vare tillverkare på öfverkontrollörens tillsägelse skyldig att mot tre kronor om dagen, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande godtgöres genom afdrag å kontrollörsarfvodet, tillhandahålla kost samt ett möbleradt, eldadt och städadt boningsrum å plats, som af öfverkontrollören godkännes.

5. Nederlag vid bränneri, der tillverkningsrätt upphört, skall

antal att hafva tillsyn å förordningens efterlefnad. Öfverkontrollör åtnjuter det arvode samt den ersättning för rese- och expeditionskostnader, som af Kongl. Maj:t bestämmas.

2. Tillsyn vid bränneri skall då, efter erhållet tillståndsbevis, tillverkningsrätt der är medgifven, utöfvas af kontrollör.

3. Kontrollörer utses af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, *efter det förslag afgifvits af öfverkontrollörerna.*

Kontrollör åtnjuter af staten:

a) arvode under tjänstgöringstiden med tio kronor om dagen vid tillsyn å ett och tolf kronor om dagen vid tillsyn å två brännerier;

b) reseersättning med femton kronor för hvarje gång han inträder i tjänstgöring eller från ett till annat bränneri förflyttas; och

c) ersättning för skrif- och förseglingsmaterialier samt postporto med tio öre för hvarje dag, han varit i tjänstgöring.

4. Kontrollör skall hafva sin bostad vid eller så nära intill bränneriet, som öfverkontrollören anser erforderligt. Möter hinder att anskaffa bostad och kost på tillräckligt närbeläget ställe, vare tillverkare på öfverkontrollörens tillsägelse skyldig att mot tre kronor om dagen, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande godtgöres genom afdrag å kontrollörsarfvodet, tillhandahålla kost samt ett möbleradt, eldadt och städadt boningsrum å plats, som af öfverkontrollören godkännes.

5. Nederlag vid bränneri, der tillverkningsrätt upphört, skall

Ang. villkoren för tillverkning af brännvin.
(Forts.)

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

handhafvas af en särskild tillsyningsman.

6. Tillsyningsman förordnas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som äfven bestämmer honom tillkommande arfvode; och åligger det tillverkaren att före nederlagets utrymmande eller öfverlemnande till kontrollör hafva till tillsyningsmannen betalt arfvode.

handhafvas af särskild tillsyningsman.

6. Tillsyningsman förordnas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som äfven bestämmer honom tillkommande arfvode; och åligger det tillverkaren att före nederlagets utrymmande eller öfverlemnande till kontrollör hafva till tillsyningsmannen betalt arfvode.

I fråga härom anförde:

Herr Björkman: Jag ber att få nämna några ord angående mom. 6 i nu föreliggande paragraf. Jag kan nemligen icke finna det fullkomligt konsekvent, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande skola bestämma arfvodet för denne tillsyningsman, då man fråntagit dem rätt att tillsätta kontrollörer. Då nu lagen bestämmer det arfvode, som kontrollörerna skola åtnjuta, så synes mig samma lag äfven böra bestämma det arfvode, som tillsyningsmännen skola erhålla. Jag tror till och med, att Konungens befallningshafvande skulle vara tacksamma för ett dylikt lagstadgande. Det kan ju måhända blifva svårt i ett eller annat hänseende att nu få en dylik förändring, men jag har dock velat framhålla önskvärdheten deraf. Jag har icke gjort detta af något förbarmande för bränvinsbrännarne, ty om äfven en sådan förändring skulle medföra ökade kostnader för dem, så kan detta icke hjälpas, utan jag har velat framhålla detta derför, att jag anser det hafva varit mer konsekvent. Jag vill emellertid icke göra något yrkande.

Herr Bokström: I tredje punkten af 17 § är föreslaget, att kontrollörerna skola utses af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå. Här föreligger sålunda en efter mitt tycke riktig förändring i nu bestående bestämmelser, och då bevillningsutskottet icke haft något att erinra deremot, torde det icke mycket tjena till att deremot inlägga någon gensaga. Då emellertid detta förslag enligt mitt förmenande ej är framkalladt af någon erfarenhet om olämpligheten af nuvarande stadganden, som kräfver slik förändring, och då likaledes enligt min åsigt denna förändring ingalunda är en förbättring, anhåller jag att till kamarens protokoll få uttala några betänkligheter mot detta förslag.

För närvarande utses kontrollörerna af Konungens befallningshafvande efter öfverkontrollörens hörande, och då öfverkontrollören sedermera har tillfälle att öfvervaka kontrollörerna, torde man kunna anse, att det med nuvarande bestämmelser är på ett fullt tillfredsställande sätt sörjdt för kontrollen. Jag tror också att under de 30 år dessa bestämmelser varit gällande länsstyrelserna i allmänhet på ett fullt tillfredsställande sätt utöfvat denna tillsättningsrätt, och jag vet icke, hvilken garanti för något bättre skall

ligga deri, att denna tillsättning nu blifver förflyttad icke till en central myndighet utan till en embetsman, som är anställd vid finansdepartementet och som är i allt och allo beroende af departementschefens muntliga och skriftliga föreskrifter. Tillsättningen skall ock ske, såsom det här synes, efter öfverkontrollörens hörande och det faktiska förhållandet blir väl då, att tillsättningen af dessa i alla fall mycket viktiga tjänstebefattningar kommer att ligga i händerna på öfverkontrollören, d. v. s. på personer, som icke äro fast anställda, utan blott för ett år i sänder inkallas i tjänstgöring och som ganska ofta för sin ekonomiska existens helt och hållet är beroende af dessa tillfälliga, ovissa förordnanden. För närvarande kan en tillsättning af kontrollör öfverklagas. Tillsättningen sker inför en myndighet, som har ansvar för sitt beslut. Enligt detta förslag skulle tillsättningen icke ske inför något protokoll, der det finnes en föredragande, utan af en nästan oansvarig tjänsteman.

Jag skall anbjälla, till den kraft och verkan det hafva kan, att få dessa betänkligheter antecknade i kammarens protokoll. Något yrkande har jag ej att framställa.

Herr Sjöcrona: I likhet med föregående talare kan jag verkligen icke förstå, hvilka skäl man kan hafva att taga rättigheten eller kanske skyldigheten att tillsätta kontrollörerna från Konungens befallningshafvande. Man vill nu öfverflytta denna rättighet till chefen för finansdepartementet kontroll- och justeringsbyrå. Utskottet säger i sitt betänkande, att det är mycket oegentligt att bestämma, att kontrollörerna skola tillsättas af honom, men utskottet anser att genom en sådan bestämmelse större trygghet och säkerhet skola vinnas. För min del kan jag icke förstå, hvori denna trygghet skulle bestå. Det är öfverkontrollörerna, som skola sätta upp förslaget. Ingen är derefter närmare till att taga reda på de föreslagna än vederbörande Konungens befallningshafvande, som hafva dem inom sina län. Skulle åter chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå tillsätta kontrollör, så måste han anställa förfrågningar öfver hela riket, innan han kan få reda på hvad de personer, som föreslagits till kontrollörer, gå för. Förslaget kan för öfrigt, om det antages, i framtiden komma att medföra stora kostnader. För så vidt man kan läsa mellan raderna, skulle framdeles jemförelsevis få kontrollörer komma att blifva anställda, och de skulle få permanent anställning, så länge de skötte sin tjänst. Men då de icke vidare kunna sköta densamma, skola de nog vända sig till Riksdagen och anhålla om pension. Jag instämmer därför med den föregående talaren och anhåller att vederbörande Konungens befallningshafvande måtte fortfarande som hittills få rätt att på förslag af öfverkontrollörerna tillsätta kontrollörer.

Chefen för kongl. finansdepartementet, herr friherre Tamm: Herr talman! Mina herrar! Man har framställt anmärkningar mot förslaget att tillsättningen af kontrollörer skulle öfverflyttas från Ko-

Ang. vilkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

nungens befallningshafvande, som nu hafva detta åliggande, till chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå. Den förste talaren anmärkte, att man icke hade någon erfarenhet i fråga om, huru detta skulle utfalla, och att förslaget därför vore olämpligt. Jag hemställer, om man någonsin kan åberopa erfarenhet, då man inför en ny bestämmelse. Detta är följaktligen icke något skäl för afslag å förslaget. Skälet, hvarför denna förändring föreslagits, ligger till någon del deri, att kontrollen under de sista åren icke obetydligt förändrats. Under det vi förut hade ett högst betydligt antal brännerier, 700 stycken, med ringa tillverkning per dag, har deras antal nu nedgått till 197, som under detta år varit i gång. Tillverkningskvantiteten är dock högst betydligt större nu än förut. Den skatt, som utgår från brännerierna, är också högre än under föregående tider. Allt detta gör, att kontrollen måste vara starkare och mera teknisk. Till följd häraf har valet af personer, som skola utföra denna kontroll, blifvit af större vikt än förut, och det torde vara temligen gifvet, att en sådan känedom om personernas tekniska förmåga, som erfordras, icke kan fordras af Konungens befallningshafvande, men måste förefinnas hos chefen för kontroll- och justeringsbyrån, som kan rådgöra med öfverkontrollörerna och inhemta deras omdöme om personens i fråga duglighet i andra afseenden. En fördel, som skulle följa af förslaget, om det antages, skulle äfven vara den, att kontrollörerna icke bestämdt behöfva tjenstgöra inom de län, de tillhöra, eller vid samma bränneri, som de förut tjenstgjort vid. Derigenom kunna de personer, som blifvit tillsatta af en myndighet, komma att blifva underkastade en annan myndighets omdöme, som icke med nödvändighet bör utfalla till deras fördel. Gifvet är nemligen, att den, som dragit fram en person, också vill hålla denne uppe. Den deremot, som skall bedöma en honom förut obekant person, bedömer denne ju uteslutande efter förtjenst och förmåga. I många fall har hitintills så tillgått, att Konungens befallningshafvande vid de brännerier, som varit i gång inom de respektive länen, fördelat kontrollörbefattningarnes upprätthållande mellan de personer, som de ansett behöfva några extra inkomster. Följden häraf har varit, att icke ens under en hel bränningstermin alltid vid brännerierna varit anställda samma personer, utan ombyte af kontrollörer har ofta egt rum. Sådant ombyte är icke fördelaktigt för kontrollens säkerhet. Det torde vara att föredraga, att personer med någon teknisk bildning och förmåga utses till kontrollörer, och att desse få tjenstgöra vid bränneriet hela den tid, bränvinstillverkaren bestämt sig för att under året bränna. Man har anmärkt, att chefen för kontroll- och justeringsbyrån icke vore chef för något fristående verk, utan vore beroende af de order, som han skriftligen eller muntligen erhöle från departementschefen. Vid inrättande af denna byrå bestämdes det, att denne byråchef skulle hafva en mera fristående, själfständig ställning än andra byråchefer i Kongl. Maj:ts kansli. Han har att öfver ansökningar och besvär afgifva utlåtanden i likhet med hvad själfständiga embetsverk göra. Han eger redan nu en sådan befogenhet med afseende å justerare

som nu är ifrågasatt tilldela honom med hänsyn till kontrollörer. Han är berättigad utnämna justerare på ett år. Kontrollörer skulle heller icke tillsättas för längre tid. Jag anser att man med fullt fog kan säga, att chefen för ifrågavarande embetsverk intager en helt annorlunda ställning än någon chef vid någon annan byrå. Skulle man vidare söka kunna på det ena eller andra sättet förebygga missbruk eller möjlighet att försnillning af bränvin skulle komma i fråga, måste väl medgifvas, att antagligheten för att kontrollen utfövas med mera säkerhet än förut blir större, om Kongl. Maj:ts, af utskottet biträdda förslag antages, hvarför jag hemställer, att kammaren måtte dertill lemna sitt bifall.

*Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)*

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag vågar hysa betänkligheter äfven i denna punkt vid att bifalla det förslag, som nu afgifvits af utskottet. Jag kan icke inse, att detta förslag, enligt hvilket bränvinskontrollörerne hädanefter skulle tillsättas af chefen för kontroll- och justeringsbyrån i stället för, såsom nu är förhållandet af länsstyrelserna har något företräde framför gällande stadgande. Man har väl sagt att denne embetsman skulle vara mera i stånd att pröfva de ifrågavarande personernas tekniska skicklighet för uppfyllande af de pligter, de äro underkastade, men då jag icke kan finna, att meningen är, det de skola undergå någon särskild examen af eller inför honom, kan jag heller icke förstå, huru deras skicklighet af honom bättre skall kunna utrönas. Det finnes en omständighet deremot, som icke är mindre vigtig, nemligen att Konungens befallningshafvande, en hvar i sin ort, bör kunna hafva större kännedom om de personers karakter och duglighet, som kunna ifrågakomma till dessa platser. Emellertid föreställer jag mig, att kammaren skall vara benägen att bifalla äfven detta förslag.

Dessutom har jag äfven beträffande redaktionen af utskottets förslag att göra en anmärkning. Det finnes nemligen ett uttryck deri, som förefaller mig litet egendomligt, och som jag därför tilllåter mig att underställa kammarens pröfning. Det står i betänkandet: "kontrollörer utses af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, efter det förslag afgifvits af öfverkontrollörerna." Jag frågar då, huruvida öfverkontrollörerna skola komma att utgöra ett kollegium, som skall afgifva förslag till chefen för kontroll- och justeringsbyrån? Såsom denna bestämmelse nu är affattad, är det tvifvelaktigt, huru den rätteligen skall förstås, eller om det antydda förslaget skall ingifvas af samtliga öfverkontrollörer eller endast af vederbörande öfverkontrollör. Då jag hört, att man i medkammaren i afseende å denna paragraf hyst betänkligheter, hemställer jag, huruvida icke densamma borde återremitteras, då ju kammaren redan återremitterat en annan paragraf.

Herr *Rundbäck* instämde med herr Sjöberg.

Herr *Ahlström*: Hvad först beträffar den sista anmärkningen af den näst föregående talaren ber jag få erinra, att det enligt mitt förmenande icke bort kunna synas såsom någon tvetydighet

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

förefunnnes i fråga om sättet för tillsättandet af kontrollörerna. Inom utskottet har ordalydelsen i paragrafen blifvit ändrad, i det att man inskjutit, att öfverkontrollörerna skola afgifva förslag, något, som väl var tydligt redan förut och jemväl innefattades i motiveringen till Kongl. Maj:ts proposition. Och då det nu i paragrafen heter, att: "kontrollörer utses af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, efter det förslag afgifvits af öfverkontrollörerna", så torde man väl kunna finna, att meningens dermed är, att på en gång för hela riket tillsättes erforderligt antal kontrollörer. En hvar sökande till sådan befattning skulle komma att inlemna sin ansökning till den öfverkontrollör, inom hvars distrikt han, önskade blifva anställd och öfver samtliga till en hvar öfverkontrollör inkomna ansökningar skulle denne sedan med handlingarnes öfversändande afgifva yttrande till chefen för kontroll- och justeringsbyrån. Denna föreskrift synes mig icke bort framkalla någon ovisshet om, huru med tillsättningen af kontrollörerna skulle förfaras. Det starkaste skälet, som här anförts mot det föreslagna nya sättet för tillsättande af kontrollörer, synes mig vara det, att chefen för kontroll- och justeringsbyrån icke skulle hafva en tillräckligt sjelfständig ställning. I afseende härå har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet redan afgifvit yttrande och förklarar denne embetsmans ställning. Jag vill i afseende derå endast tillfoga, att nog synes det något märkvärdigt, att denne chef för byrån redan nu har sjelfständigt chefskap öfver alla kontrollörer, men det oaktadt icke eger att yttra ett ord i afseende på deras tillsättande. Mig synes det böra vara en gifven följd af öfverflyttningen af tillsynen af brännerierna från Konungens befallningshafvande till den särskilda myndigheten, kontroll- och justeringsbyrån, att äfven tillsättandet af kontrollörerna lämpligast bör åligga densamma. I sådant afseende bör man väl fästa någon vikt vid att af alla Konungens befallningshafvande i riket är det endast sex, som hafva haft anmärkningar att framställa mot detta förslag. Af de öfriga hafva somliga tillstyrkt förslaget med uttrycklig önskan att varda befriade från tillsättningskyldigheten, medan andra åter lemnat förslaget utan anmärkning. Det har sagts, att Konungens befallningshafvande skulle hafva bästa tillfället att skaffa sig kändedom om dessa personer och lära känna deras karakter.

Detta må vara förhållandet för så vidt de taga kontrollörerna bland personer, som äro i deras omedelbara närhet. Men icke är det möjligt för Kongl. Maj:ts befallningshafvande att hädanefter — likasom det icke skett hittills — följa kontrollörerna i deras verksamhet och bedöma, huru de dervid förhålla sig. Sådant är deremot öfverkontrollörernas och chefens för kontrollbyrån skyldighet. Och vid detta förslags antagande skulle följa den förmänen, att man visste hvem som hade ansvaret, och det skulle icke blifva som hittills, att vid inträffande möjliga lagöfverträdelser och oordningar, den ene skulle kunna skylla på den andre.

Det har framhållits af en talare, att man på det sättet skulle komma till att bilda ett nytt sjelfständigt embetsverk, såsom så-

dant betecknade han en fast anställd kontrollör-corps, och att der-
 utaf skulle hemtas stöd för begäran om pension, och dylikt. Då
 såväl Kongl. Maj:t som utskottet nämnt om ett sjelfständigt em-
 betsverk, har detta haft afseende på chefen för kontrollbyrån.
 Men hvad kontrollörerna beträffar, så är meningen att antaga dem
 icke fast, utan endast på ett år i sänder. Och i afseende på be-
 farade ansökningar om pension, så borde de väl kunna jemföras
 med den ställning, som nu innehafves af öfverkontrollörerna. Dessa
 hafva ju varit temligen fast antagna och funnits till i 30 års tid,
 utan att någon ansökan om pension från någon bland dem inkom-
 mit. Äfven finnas många kontrollörer, som tjenstgjort under många
 år, kanske 15 år eller längre, utan att någon sådan framkommit
 med framställning i nämnda syfte. På de nu af mig i korthet an-
 förda skäl anhåller jag om bifall till utskottets förslag.

*Ang. vilkoren
 för tillverk-
 ning af brän-
 vin.*

(Forts.)

Herr Andersson i Himmelsby: Det är svårt att förstå, hvil-
 ket gagn den föreslagna förändringen i afseende på tillsättande
 af kontrollörer skulle medföra, ty det är väl icke troligt, att den
 nya föreslagna myndigheten för kontrollörers utnämning skulle
 bättre än den nuvarande, kunna bedöma de personers karakter,
 som dertill kunde komma i fråga att utnämnas. Det har uttalats
 den åsigten, att de hitintills använda kontrollörerna saknat nödig
 teknisk insigt, det har dock icke af de missförhållanden, som egt
 rum i afseende på kontrollörernas sätt att sköta sin befattning,
 visat sig, att de berott af bristande tekniska insigter, utan af bri-
 stande rättskänsla. Vidare har det sagts, att kontrollörernas tjen-
 stetid för närvarande är för kort; det torde kunna ifrågasättas om
 införande af längre tjenstetid skulle vara egnad att förekomma
 dylika missförhållanden, som på åtskilliga platser af kontrollörerna
 åstadkommit. Jag tror det knappast, ty det har ju visat sig, att
 egare af de brännerier, der försnillningar egt rum, alltid, då det
 varit fråga om att ombyta kontrollörer, varit något oroliga och
 låtit vidtaga hvarjehanda åtgärder, såsom minskning af de in-
 mäskade produkterna m. m., ty det kunde ju icke vara alldeles
 säkert, att den kommande kontrollören skulle hafva samma upp-
 fattning om sin tjensts skötande som den afgangne, och då jag
 tror, att sådana förhållanden snarare skola vara egnade att före-
 komma sådana missförhållanden som på åtskilliga ställen egt rum,
 än att befordra dem, och då jag hyser sådan uppfattning om både
 det nya föreslagna sättet för kontrollörernas tillsättning samt
 tjenstetid, tillåter jag mig, herr talman, att yrka afslag å det före-
 liggande betänkandet.

Herr friherre Fock: Herr talman! Jag hade verkligen icke
 tänkt att yttra mig i denna grannliga fråga. Men mina betänk-
 ligheter hafva vikit, sedan jag tagit någon del af den lifliga diskus-
 sion, som i detta hänseende pågår i Första Kammaren. Jag kom-
 mer att förena mig med herr Sjöberg i hans yrkande om åter-
 remiss. Jag tror nemligen, att frågan är af den beskaffenhet, att

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

det icke skulle skada, om utskottet finge något litet taga i öfvervägande de olika meningar, som här blifvit uttalade.

Jag bestrider ej, att icke den nya ordning, som föreslagits, har åtskilliga enligt min uppfattning ganska väsentliga fördelar, men också är behäftad med åtskilliga olägenheter. Vi skola komma väl ihåg, att länsstyrelserna dock bilda en fast institution, som är att träffa på en bestämd gifven plats; hvaremot öfverkontrollören är en person blott och bart, hvars embetsrum ofta är i jernvägskupéen eller på kärran. Länsstyrelsen finnes alltid tillgänglig, äfven om landshöfdingen sjuknar eller reser bort — den finnes qvar. Men om öfverkontrollören sjuknar, om öfverkontrollören reser bort, så finnes åtminstone för den närmaste tiden ingen öfverkontrollör i tjänstgöring. Med det samma man flyttar kontrollen så väsentligt i öfverkontrollörens hand, som här blefve fallet, så komme också vissa olägenheter att deraf uppstå. Jag skall bedja att få påpeka en sådan olägenhet, som herrarne alla lätt kunna fatta — i all synnerhet de, som antingen sjelfve hafva bränt bränvin eller åtminstone sett ett bränneri.

Här finnes i landet bortåt 150—200 brännerier och naturligtvis också lika många kontrollörer i tjänstgöring. Tänker man sig nu, att en kontrollör hastigt sjuknar in; hvad sker? Det går genast underrättelse till Konungens befallningshafvande, som har rätt och pligt att genast skicka dit en ny kontrollör. Och Konungens befallningshafvande har alltid tillgång till någon person, som för ändamålet kan vara lämplig. Men enligt det nya förslaget — hvars ordningsstadga likväl icke blifvit Riksdagen meddelad — enligt det nya förslaget föreställer jag mig, att meningen är, att öfverkontrollören skulle ega att kalla kontrollörer i tjänstgöring. Nu inträffar ett sjukdomsfall — och sådana inträffa årligen flere gånger — en rapport afgår till öfverkontrollören med underrättelse om förhållandet. Jag skall taga ett exempel från det distrikt, i hvilket vi befinna oss. Det består af Stockholms stad, Stockholms, Södermanlands, Upsala, Örebro och Vestmanlands län. En kontrollör insjuknar hastigt på ett bränneri — kanhända i trakten af Eskilstuna. Han skickar bref, i fall han kan det — kan han det icke, åligger det bränvinstillverkaren — till öfverkontrollören, hvars adress är Stockholm. När brefvet kommer dit, är öfverkontrollören kanhända nere på gränsen af Skaraborgs län och inspekterar brännerierna derstädes. Hvar han finnes, det vet man icke i hans hem och bör icke heller veta. Brefvet får alltså ligga, till dess öfverkontrollören kommer tillbaka. Under tiden är bränneriet utan kontrollör. Slutligen kommer öfverkontrollören tillbaka; han får veta, att det saknas kontrollör vid bränneriet, men han har för ögonblicket ingen, som står färdig att resa dit i stället. Det är icke sagdt, att någon kontrollör finnes i reserv, ty de hafva icke ett öre för att ligga och vänta. Öfverkontrollören får sålunda försöka att leta rätt på en ny kontrollör. Hvilka olägenheter, som deraf skola kunna uppstå, är ganska lätt att inse. Tillverkningen får naturligtvis afbrytas — kan jag tro; den in-

mäskade råvaran förfares; o. s. v. Jag föreställer mig till och med, att ersättningsanspråk skall kunna göras gällande mot staten.

Jag vill icke härmed hafva sagt, att icke den föreslagna formen för institutionen kan medföra fördelar och möjligen äfven kan genomföras. Men jag tror icke det kunde skada, om utskottet finge tillfälle att litet tänka efter, huru i sådana fall, som det jag påpekat, skulle förfaras och uttänkte en formulering, hvarigenom man icke toge hela magten från Konungens befallningshafvande.

Då nu i alla fall kammaren beslutat en återremiss, och denna fråga är af jembörelsevis ganska stor vigt, så anhåller jag att få förena mig med herr Sjöberg om yrkandet på återremiss.

Herr Sjöcrona: Jag vill ändra mitt förut gjorda yrkande derhän, att jag instämmer med herr Sjöberg från Stockholm i hans yrkande om återremiss.

Herr Ahlström: Det kan synas förmätet af mig att söka bemöta hvad som blifvit anfördt af den näst siste talaren, som, enligt hvad är erkänt, är en auktoritet i hithörande frågor. Men jag anser, att jag ändå är skyldig att fästa uppmärksamheten vid något af hvad han yttrade, efter som jag icke kan föreställa mig, att det skulle blifva till någon nytta för frågans lösning vid denna riksdag, om kammaren återremitterade denna del af betänkandet till utskottet.

Det han förnämligast fäste sig vid, var att Kongl. Maj:ts befallningshafvande, eller länsstyrelsen, vore en myndighet, som man alltid kunde träffa, men att detta icke alltid vore förhållandet med öfverkontrollörerna, hvilka ofta måste vara på resor. Det må visserligen så vara. Men jag har icke tänkt mig, att det skulle komma att blifva så, att man icke skulle få veta hvar öfverkontrollören funnes, utan har jag föreställt mig, att öfverkontrollören hemma i sin bostad skulle lemna underrättelse om hvarthän han reste. En annan sak är, att det icke får blifva allmänt känt, hvart han begifver sig. Emellertid må man kunna i hans hem få veta, hvar han är, och bör det med nutidens kommunikationsmedel, telegrafan och telefonen, icke dröja länge, oftast icke en half dag, innan öfverkontrollören kan med bud anträffas. Icke tror jag, att chefen för kontrollbyrån skulle, om det vore fråga om en plats här i närheten — något som exempelvis antogs — vara förhindrad att i ärendet ingripa omedelbarligen. Om nu en återremiss beslutes, för att utskottet må taga i öfvervägande de anmärkningar, som mot förslaget blifvit framstälde, kommer detta att dröja ganska länge, ty först och främst måste protokollet hafva blifvit uppsatt och justeradt, innan utskottet kan få kännedom om hvad som förekommit i kamrarne. Den förra frågan, som återremitterades var, i motsats mot denna, af en så enkel och underordnad beskaffenhet, att utskottet bör kunna genast utan att taga del af protokollet behandla densamma. Jag vidhåller därför min framställning om bifall till utskottets förslag.

Ang. vilkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

Herr Bokström: Som Första Kammaren nu lärer afslagit denna punkt, anhåller jag om afslag å densamma äfven i denna kammare.

Herr Boström till Östana: Första Kammaren har visserligen, såsom nyss nämndes, afslagit nu förevarande punkt, och äfven i denna kammare har yrkande i sådant syfte blifvit gjordt, men det oaktadt hemställer jag, att kammaren behagade bifalla ifrågavarande del af förslaget. Enligt min mening innehåller detta gifvet en förbättring i fråga om sättet att tillsätta kontrollörer. Erfarenheten har visat oss, att det icke alltid varit på bästa sätt bestäldt med kontrollen, och ehuru någon visshet om, att den föreslagna förändringen kommer att medföra den bästa möjliga kontroll, naturligtvis icke finnes, bör man dock kunna hoppas, att så skall blifva fallet. Dessutom är det icke mer än billigt, att, då ansvaret för kontrollen ligger hos byråchefen, han får något att säga vid tillsättande af kontrollörerna, hvilkas förman han är. Friherre Fock framhöll vissa praktiska svårigheter, som skulle vara förenade med ifrågavarande anordning, bland annat den, att öfverkontrollören kunde vara borta, då det gälde att skyndsamt få kontrollör förordnad. Men så vidt jag kan förstå innehållet af paragrafen, är det endast byråchefen, som skulle tillsätta kontrollörerna. Denne är ju i allmänhet att träffa på sin embetslokal och bör med nutidens kommunikationer hafva lätt att föranstalta, det en kontrollör skickas dit, hvarest man har behof af honom; och då jag tager för afgjordt, att hos honom ligger en mängd ansökningar om kontrollörsförordnanden, skall han icke heller komma att lida brist på kandidater.

Nu förhåller det sig så, att en kontrollör icke får tjenstgöra inom något annat distrikt än det, hvarest han blifvit af Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillsatt. Men som det finnes många län med endast 2 till 3 brännerier, blir följden den, att en person upphörligt får tjenstgöra som kontrollör vid samma bränneri. Enligt Kongl. Maj:ts förslag åter skulle kontrollörerna kunna skickas omkring i de olika länen, hvarigenom en slags cirkulation dem emellan komme att uppstå och hvarigenom de finge att göra med olika Kongl. Maj:ts befallningshafvande och olika öfverkontrollörer. Blott detta och den större visshet dermed vunnnes, att kontrollören icke genom en ständig tjenstgöring på samma plats hunne så att säga allt för mycket växa in i ortens förhållanden, hvilket möjligen kunde inverka mindre fördelaktigt på hans sjelfständighet, blott detta, säger jag, är för mig tillräckligt skäl att godkänna Kongl. Maj:ts förslag, till hvilket jag därför ock tager mig friheten yrka bifall.

Med herr Boström instämde herrar *Larson* i *Tullus*, *Björkman* och *Jonsson* i *Hof*.

Herr Bokström: Efter hvad jag hör, har Första Kammaren förkastat så väl Kongl. Maj:ts som utskottets förslag och i stället

antagit ett annat så lydande: "Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger att, efter förslag af vederbörande öfverkontrollör, utse kontrollörer." *Ang. villkoren för tillverkning af brännvin.*

Första Kammaren har således ogillat förslaget, att kontrollörsbefattningarne skola tillsättas af chefen för brännvinskontrollbyrån, och i stället ansett att denna tillsättningsrätt fortfarande må utfvas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Jag anhåller alltså att få yrka bifall till nyss nämnda af Första Kammaren antagna förslag.

Herr P. A. Siljeström: Då de ifrågavarande kontrollörerne synas mig kunna betraktas närmast såsom tekniska biträden åt chefen för brännvinskontrollbyrån, och nämnde embetsman väl torde få anses mera kompetent att utse sådana biträden än Kongl. Maj:ts befallningshafvande, såsom varande blott en administrativ myndighet, samt på grund af hvad herr Boström anfört, anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt.

Öfverläggningen var slutad.

Efter af herr talmannen i sådant afseende gifna propositioner blefvo *mom. 1 och 2* hvart för sig af kammaren godkända.

I fråga om *mom. 3* hade under öfverläggningen yrkats dels godkännande af momentet oförändradt, dels godkännande af det samma med den af herr Bokström föreslagna förändring, dels slutligen momentets återremitterande till utskottet. Herr talmannen upptog till proposition hvart och ett af dessa yrkanden och förklarade sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda meningen. Då votering emellertid begärdes, blef, sedan till kontraposition antagits yrkandet om bifall till herr Bokströms ändringsförslag, nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick 3 mom. i 17 § af föreliggande förordningsförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren bifallit nämnda moment med den af herr Bokström yrkade förändring af första stycket.

Efter rösternas sammanräknande befans, att 77 ledamöter röstat ja, men 86 nej; och hade kammaren alltså beslutat, att första stycket af ifrågavarande moment skulle erhålla följande lydelse:

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.

(Forts.)

“Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger att, efter förslag af vederbörande öfverkontrollör, utse kontrollörer.”

Emot det sålunda fattade beslutet, anmälde herr *Larson* i Tullus sin reservation.

Mom. 4—6.

Godkändes.

§§ 18—22 äfvensom *rubriken* till *art. 3.*

Godkändes.

I fråga om *rubrikerna* till *art. 4 och 5* fann kammaren, med afseende på hvad utskottet yttrat i punkten 1, något beslut om dessa rubriker ej för närvarande böra fattas.

Beträffande tiden, då förordningen skulle träda i kraft var föreslaget följande stadgande:

Kongl. Maj:ts förslag.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 oktober 1887, vid hvilken tid nådiga förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin den 2 juni 1882 upphör att vara gällande; dock att tillsättningen af kontrollörer skall för det tillverkningsår, som tager sin början den 1 oktober 1887, ske i enlighet med denna förordning samt att förbudet i § 3 mot användning af majs, ris och andra råämnen, som äro af beskaffenhet att icke kunna inom landet allmänligen alstras, och rättigheten till restitution af skatt för bränvin, som användes för tekniskt eller vetenskapligt behof, icke träda i kraft förr än den 1 januari 1888; och vill Kongl. Maj:t i särskild ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket meddela erforderliga bestämmelser angående förordningens tillämpning.

Utskottets förslag.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 oktober 1887, vid hvilken tid nådiga förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin den 2 juni 1882 upphör att vara gällande; dock att tillsättningen af kontrollörer skall för det tillverkningsår, som tager sin början den 1 oktober 1887, ske i enlighet med denna förordning, samt att rättigheten till restitution af skatt för bränvin, som användes för tekniskt och vetenskapligt behof, icke träder i kraft förr än den 1 januari 1888; och vill Kongl. Maj:t i särskild ordningsstadga för bränvinsbrännerierna i riket meddela erforderliga bestämmelser angående förordningens tillämpning.

Herr Ahlström erhöi ordet och yttrade:

Med anledning af det beslut, som fattats angående tredje paragrafen och som var sådant att, med afslag å utskottets, Kongl. Maj:ts förslag blef bifallet, hemställer jag, att kammaren måtte i stället för den af utskottets här föreslagna lydelse antaga Kongl. Maj:ts förslag i denna del.

Ang. villkoren
för tillverk-
ning af brän-
vin.
(Forts.)

Vidare anfördes ej. Med afslag å utskottets förslag beslöt kammaren godkänna Kongl. Maj:ts proposition i förevarande del.

Utskottets i andra punkten gjorda *hemställan* förklarades besvarad genom kammarens vid punkten fattade beslut.

Punkten 3.

Godkändes.

§ 6.

Härefter företogs till behandling Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, (i samlingen n:o 10), i anledning af föreslagna ändringar i gällande lagstiftning rörande försäljning af vin och maldrycker.

Ang. ändring i
gällande lag-
stiftning rör.
försäljning af
vin och malt-
drycker.

I förevarande ämne hade väckts två särskilda motioner, den ena, n:o 101, af herr *Liss Ol. Larsson* och den andra, n:o 18, af herr *P. Näsman*.

Med tillstyrkande af hvad den förre motionären föreslagit hemstälde utskottet i *punkten 1* af föreliggande utlåtande: att kammaren behagade för sin del besluta att uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i nu gällande lagstiftning angående vin och maldryckers m. m. försäljning, att den, som vill på landet åt allmänheten tillhandahålla maldrycker till salu för afhemtning till mindre qvantitet än tio liter, skall vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i samma ordning, som nu är bestämd för den, hvilken vill för afhemtning försälja vin i mindre qvantitet än tio liter.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmäls af herrar *Key*, *Dieden* och *J. G. Siljeström*, hvilka ansett, att ifrågasvarande motion icke borde af Riksdagen bifallas.

Herr *J. G. Siljeström* erhöi ordet och yttrade:

Det är en gammal sats — och en riktig sats — att missbruket icke upphäver bruket. Men huru riktig än denna sats torde vara, har man dock i den lagstiftning, som utgör föremål för detta betänkande, varit synnerligen benägen för att utgå från den motsatta grundsatsen.

Under de 21 åren från 1866 vid början af hvilken period den första förordningen angående försäljning af vin och maldrycker

Ang. ändring i
gällande lag-
stiftning rör
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

utfärdades, har man snart sagdt hvart eller hvart annat år sett någon ny förordning, innehållande nya restriktioner i detta afseende. Man har också hvad beträffar utskänkingen eller rätten att sälja vin och maldrycker till förtäring på stället kommit så långt, att det numera under vissa förhållanden synes ligga i kommunalstyrelsernas makt att helt och hållet förbjuda all sådan. Hittills har dock försäljningen till afhemtning varit fri; men nu vill man äfven inskränka denna. I det nu föreliggande betänkandet yrkas nemligen, att tillstånd till försäljning för afhemtning från stället i mindre quantiteter än 10 liter skall sökas hos konungens befallningshafvande, som har att inhemta yttrande af kommunalnämnd och kommunalstyrelse, hvilka kunna helt och hållet förhindra försäljningen. Det är icke svårt att inse, att en dylik förändring i sjelfva verket tenderar mot ett fullständigt förbud; och jag tror, att man är berättigad att antaga detta, om man tänker på de yttranden, som af nykterhetens förkämpar ofta fallas, hvilka synas gå derpå ut, att all tillverkning och försäljning af alkoholhaltiga drycker borde helt och hållet förbjudas. Man är berättigad att antaga detta, äfven då man ser på lagstiftningens hela gång. Ty det är ju aldeles naturligt, att icke kan man — äfven om detta förslag antages — hoppas, att missbruken skola helt och hållet upphöra. Det komma de visst icke att göra. Det finnes många sätt att kringgå förordningen; och man vore sålunda tvungen att gå vidare i samma riktning, som man redan inslagit. Man vore tvungen att införa ytterligare inskränkningar och i stället för att sätta minsta försäljningsquantiteten till 10 liter måste man sätta den till 50 eller 100 liter o. s. v., hvarigenom man slutligen skulle komma till ett verkligt förbud mot all försäljning, eller åtminstone till något, som vore nära beslägtadt dermed. Nu kan man ju säga att den inskränkning, som här påyrkas, är en obetydlighet och att man ofta förut vidtagit dylika inskränkningar rörande denna näring. Ja, det må vara sant, men vi böra icke heller glömma, att, om år efter år inskränkningar göras i friheten att utöfva en näring, detta slutligen skall blifva detsamma som ett förbud mot näringens utöfvande. Derfor att man tio eller tjugogångar gjort inskränkningar i en sak, berättigar detta icke till att för tjuguförsta gången också göra en inskränkning, om för öfrigt giltig anledning dertill saknas. Jag tror således, att vi nu kommit till en gräns beträffande restriktioner i detta afseende, som icke bör öfverskridas. Eljest skola vi kanske snart stå inför ett faktum, att de missbruk, hvartill ett ringa fåtal gjort sig skyldigt, beröfvar alla de öfriga bruket af en oskyldig och nyttig sak.

Jag säger nyttigt och afser dermed ett särskildt förhållande.

När år 1855 åtskilliga inskränkningar gjordes i rättigheten att idka bränvinshandel, ansåg man från flere håll, att det skulle vara synnerligen nyttigt, om bruket af maldrycker kunde blifva mer allmänt här i landet i likhet med hvad det var i åtskilliga främmande länder. Man trodde nemligen, att begagnandet af sådana mer oskyldiga drycker skulle kraftigt befrämja försöken att undantränga det vida farligare bränvinet. Detta är en i och för sig

synnerligen god lagstiftningsgrundsats, att i stället för en farligare sak sätta bruket af en mindre farlig och sålunda göra denna senare till sin bundsförvandt. Jag tror också, att nykterhetsvännerna och vi alla för öfrigt hafva i detta afseende verklig nytta af att ölkonsumtionen ökas. I många hus, der för en 20 år sedan bränvinsflaskan nödvändigt måste finnas på matbordet, nöjer man sig nu med ett glas öl, och jag är för min del öfvertygad, att på landsbygden bruket af öl väsentligt bidragit till att minska bränvinskonsumtionen. Skulle det under sådana förhållanden vara skäl att införa inskränkningar, som kanske i stället skulle bana väg för bränvinet? Erfarenheten från alla länder visar dock, att mensiskan har ett naturligt begär efter stimulerande drycker. Måhända kunna vi därför icke heller i vårt land fullständigt utrota deras bruk, och då synes det mig vara skäl att taga de mindre farliga, sådana som innehålla 5 å 6 procent alkoholhalt, i stället för dem, som hafva 40 å 46 procent. Jag medgifver, att det är ett mycket beqvämt sätt att befrämja nykterheten och sedligheten genom antagandet af några lagparagrafer, men jag sluter mig i detta fall hellre till ett yttrande af en högt ärad talare på Hallandsbänken vid 1885 års riksdag, då en fråga liknande denna var föremål för behandling i kammaren. Han yttrade, att, om man ville verka något verkligt och varaktigt godt för nykterhetens sak, så borde det ske genom människans moraliska förbättring och icke genom polisförbud. Denna sats har jag, såsom reservant mot utskottets beslut, särskildt haft i minnet. Dessutom har jag icke kunnat tänka annat än att mycket tvång inom lagstiftningen ovilkorligen förr eller senare skall åstadkomma en reaktion, och det vore ju bedröfligt, om i ett sådant ämne ett allt för ovist nit skulle åstadkomma en reaktion, hvilken då möjligen kunde hafva ganska sorgliga följder.

Ang. ändring i gällande lagstiftning rör. försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

Såsom kammaren har sig bekant afser detta förslag, att den, som vill på landet tillhandahålla maldrycker till salu för afhemtning till mindre qvantitet än tio liter, skall dertill utverka sig tillstånd hos konungens befallningshafvande; men innan konungens befallningshafvande utlåter sig, skola kommunalnämnd och kommunalstämma först yttra sig. Afstyrkes ansökningen af dessa båda, har frågan förfallit. Är ansökningen deremot tillstyrkt af endera af dessa korporationer, så kan konungens befallningshafvande antingen bifalla eller afslå densamma. Men lagförslaget innehåller icke någon norm i detta hänseende. De sökande äro således helt och hållet beroende på konungens befallningshafvandes godtycke. Den ene landshöfdingen tillämpar lagen mer liberalt, den andre mer restriktivt; på det ena stället bifalles ansökningen och på det andra afslås den. Sak samma med kommunalnämnden och kommunalstämman. På det ena stället hafva ifriga nykterhetsvänner öfvervigt, på det andra ligga de under. Härtill kommer, att Konungens befallningshafvande kunna återtaga ett meddeladt tillstånd, och öfver konungens befallningshafvandes beslut får icke ens klagas. Ja, lagförslaget innehåller icke heller någonting derom, att den person, som saken rör, skall höras, innan konungens befallnings-

Ang. ändring i gällande lagstiftning rör försäljning af vin och malt-drycker. (Forts.)

hafvande återkallar meddeladt tillstånd. För min del får jag säga, att jag icke kan förstå, hur man kan påstå, att detta icke är en stor inskränkning i näringsfriheten. Jag anser, att svenska folket skulle stå bra omyndigt inför en sådan lagstiftning och vill därför icke vara med om att godkänna den. Synnerligt hårdt skulle denna lag komma att träffa våra bryggerier. Jag har läst en ansökan af åtskilliga bryggare till Kongl. Maj:t deri de framhålla, att bryggarne skulle hafva stor olägenhet af denna inskränkning; och jag är öfvertygad om att så är. Men äfven handeln med svagdricka träffas af denna lag, och då vi veta, att svagdricka på många ställen utgör en nödvändighetsartikel för många fattiga arbetare, då de icke hafva tillgång till soppa eller mjölk, så tyckes det vara bra hårdt att fördyra denna vara eller göra den oåtkomlig för honom. Jag vet att denna omständighet framhållits af mången talare vid 1885 års riksdag, hvarom jag särskildt vill erinra kammaren. Man bör också tänka på det origtiga i en lagstiftning, som skapar brott, hvilka endast hafva sin tillvaro i lagboken men icke i människans rättskänsla och samvete; och detta gör man genom dylika författningar. Om det nemligen icke i allmänhet kan anses vara ett brott att köpa eller sälja ett stop svagdricka, så lär ej heller allmänheten inse det brottsliga uti att "sala" eller att idka lönkrögeri med dylika varor. Genom en sådan lagstiftning uppfostrar man lagbrytare. Härjemte får jag erinra derom, att, ehuru missbruk förekommit, är man ingalunda utan korrektiv. I 15 § af nu gällande författning säges, att om ordningar eller oloffig utskänkning främjas genom afhemtningshandel, så eger kommunalnämnden förbjuda hela försäljningen och beslutet går genast i verkställighet. Nu har man visserligen sagt, att det är besvärligt att tillämpa detta korrektiv och att detsamma ej är verksamt, men jag har icke kunnat finna detta af de yttranden konungens befallningshafvande i de olika länen afgifvit till Kongl. Maj:t i anledning af Riksdagens skrifvelse år 1885 med begäran om ungefär samma lagförändring som nu är i fråga. Deruti yttrar t. ex. konungens befallningshafvande i Vermlands län något, som jag skall be att få ordagrant återgifva.

I utlåtandet säges, att ifrågavarande korrektiv har "inom Vermlands län begagnats i den utsträckning, att det på goda skäl må kunna antagas, att de missbruk, som vid försäljning af ifrågavarande dryckesvaror på flera ställen inom länet egt rum, numera, åtminstone till största delen upphört".

Äfven konungens befallningshafvande i Jönköpings län yttrade sig i samma anda.

Det är att märka, att då 1885 års riksdag ingick till Kongl. Maj:t med framställning om nämnda lagförändring, så uppdrog Kongl. Maj:t åt landshöfdingarne och åtskilliga andra myndigheter att i frågan inkomma med utlåtanden, men fann sedermera icke skäl att bifalla Riksdagens framställning. Dock biföll Kongl. Maj:t Riksdagens framställning om inskränkningar i vinhandeln, hvilken dittills fria handel ansågs hafva bidragit att öka missbruken vid handeln med maltdrycker. Vore det icke då skäl att

invänta, huru denna förändring kommer att taga sig ut, och om icke den kunde tjena till att minska missbruken af maltdrycker. I alla händelser är det icke skäl att inom så kort tid åter ingå till Kongl. Maj:t med en framställning i samma syfte. På dessa skäl, herr talman, yrkar jag afslag på första punkten i utskottets betänkande och bifall till reservanternas förslag.

Ang. ändring i gällande lagstiftning rör. försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

Häruti instämde herrar *Dahl, O. Melin, Börjesson, Nilsson i Espinge, Westerberg, Westrin och Grafström.*

Herr Wretlind anförde: Herr talman! Mina herrar! Då jag vid sista riksdagen var motionär i samma fråga, som här föreligger, har jag anledning att yttra mig i saken och till försvar för motionären, då han själf numera icke är i tillfälle att yttra sig i kammaren. Den motion, jag väckte i januari detta år, hade i viss mening ett annat syfte, å ena sidan ett vidsträcktare, i det den hade tillämpning både för land och stad och å andra sidan ett inskränktare, då den endast gälde maltdrycker af tre procents alkoholhalt eller mera. Med denna inskränkning i motionens omfång ville jag just gå de anmärkningar tillmötes, som gjordes mot detta förslag vid 1885 års riksdag med hänsyn till de svagare malt-dryckerna. Jag ville också inlägga en protest mot den osunda smak, som råder beträffande alkoholhalten i vårt land. I Tyskland, som är det mest ölkonsumerande land i världen, har ölet icke så stor alkoholhalt som hos oss. Der uppgår den endast till 3 å 4 procent, medan den hos oss vanligen utgör 5 å 6 procent. Denna smak för starkt alkoholhaltiga drycker är äfven i öfrigt vida mer utpreglad hos oss än hos något annat folk. Punsch, toddy och flere dylika starka drycker förekomma icke i andra länder, åtminstone icke så ymnigt som hos oss. Orsaken härtill kan jag icke finna vara någon annan än det orimliga, för att icke säga vansinniga, stadgandet i vår bränvinsförordning, att bränvinet icke får hafva mindre än 46 procents alkoholhalt. När jag först läste detta i förordningen, så trodde jag, att det var tryckfel, och att det skulle stå *högst* 46 procents alkoholhalt. Jag är säker på, att, när vi om hundra år kommit derhän, att bränvinet återförvisats dit, hvarifrån det kommit, nemligen till apotekshyllan, skola fornforskarnes på den tiden icke nog kunna förvånas öfver, att man här i landet haft ett lagstadgande, som föreskrifvit, att bränvinet skall hålla *minst* 46 procents alkoholhalt.

Eftersom jag hade permission från riksdagen, när denna fråga om bränvinets styrka diskuterades här i kammaren, skall jag begagna tillfället att nu uttala den förhoppningen, att Riksdagen, när frågan kanske snart återkommer, måtte vara så förständig, att den besluter en nedsättning i alkoholhalten, detta icke egentligen i nykterhetens intresse utan fastmera ur sanitär synpunkt.

Rörande den nu föreliggande frågan fick jag af ett allmänt nykterhetsmöte i Göteborg i januari detta år i uppdrag att väcka motion, afseende att återupptaga det beslut, som Riksdagen fattade 1885, men som då icke blef af regeringen sanktionerad. Detta

Ang. ändring i var närmaste anledningen till min motion förliden riksdag. Att gällande lag-jag icke nu framlagt samma motion har berott derpå, att jag anstiftning rör. såg denna Riksdag icke böra betungas med andra motioner än försäljning af sådana, som voro af trängande vigt. vin- och malt-sådana, som voro af trängande vigt.

drycker.
(Forts.)

Uttalandena från nykterhetsvännerna öfver allt i landet visa, att bland de djupare folklagren missnöjet varit rätt stort deröfver, att Riksdagens beslut 1885 icke vann sanktion. Missbruket af maldryckerna är kanske nu större i städerna än på landsbygden, och således kunde motionären med fullt skäl hafva utsträckt sin motion äfven till städerna. Orsaken till att regeringen icke sanktionerade 1885 års riksdagsbeslut har man att söka i de yttranden, som i frågan afgåfvos af länsstyrelserna.

När man läser dessa mångartade yttranden, som inkommo till regeringen, så kommer man dock verkligen att tänka: så många hufvuden, så många sinnen. Det är blott ett fåtal länsstyrelser, som rent vare sig till- eller afstyrkte det då föreliggande lagförslaget. Ser man på dessa yttranden i sin helhet, så finner man, att de, som afstyrkte och de, som tillstyrkte, väga ganska jemnt mot hvarandra. I allmänhet hafva länsstyrelserna tillstyrkt lagen i afseende på handel med vin på landet, och regeringen har derför också i denna punkt sanktionerat Riksdagens beslut. Tretton länsstyrelser hafva visserligen på sitt sätt afstyrkt Riksdagens beslut rörande handel med maldrycker, men två bland desse ville dock hafva inskränkning i bryggares rätt att sälja på landet; elfva deremot tillstyrkte Riksdagens beslut. Man kan sålunda se, att dessa länsstyrelsernas yttranden väga temligen jemnt mot hvarandra. För öfrigt kan man med skäl fråga sig, huru pass stor vigt dessa yttranden böra tillmätas. De bero säkert ofta på den personliga ståndpunkt, som vederbörande länsstyrelser eller de underordnade myndigheter, som de rådfråga, intaga till saken.

Då man läser dessa yttranden, finner man, att de hufvudsakligaste invändningarne mot Riksdagens beslut voro följande: för det första skulle ett vidsträcktare bruk af maldryckerna icke kunna anses farligt för nykterheten. I den saken vill jag också instämma, för så vidt dessa drycker endast förtärdes vid måltiderna. Men den, som något känner den lägre befolkningens lefnadssätt, vet mycket väl, att maldrycker ganska allmänt begagnas till åstadkommande af rus. I Göteborg har man för närvarande den äsigtten, att dryckenskap genom maldrycker är vida mer i bruk än dryckenskap genom bränvin.

Vidare har man sagt, att förslaget vore skadligt därför, att det skulle leda till salning. Deremot vill jag göra den erinran, att i städerna utskänkningsställen dock alltid skola finnas till, der uppköpen få ske i mindre kvantiteter. Alltså: äfven om uppköpen icke få ske i handelsbodas, så är icke något hinder lagdt för dem, som vilja hafva dessa läskedrycker i minut. På landsbygden deremot tror jag, att man icke behöfver befara ett kringgående af stadgandet; man ser ju icke der sådant förekomma på grund af den inskränkning, som för landsbygden skett i försäljningen af bränvin m. m.

Vidare har man påpekat olägenheterna för de mindre hushållen, om de icke få göra sina inköp i mindre kvantiteter än 10 liter. Detta kan ju dock icke heller hafva sin tillämpning på landet, der man vanligen inköper större partier på en gång.

Vidare skall jag beträffande svagdricksförsäljningen be få erinra, att svagdricka i regeln icke på landet inköpes i mindre parti än tio liter; vanligen köper man en ankare eller halfankare eller brygger drickat sjelf. Svagdrickat träffas således icke af denna inskränkning. Hvad åter talet om näringsfriheten beträffar, är det ej värdt orda mycket derom, ty då kunde man ju också tala derom vid frågan om bestämmelser rörande bränvinstillverkning och bränvinshandel; äfven detta är ju en loflig handtering och äfven der eger inskränkningar i näringsfriheten rum.

Hvad beträffar kommunalstyrelsens på landsbygden rätt redan nu att inskränka handeln med maldrycker, är det nog sant, att den finnes, om man blott ville begagna sig af sin magt; men der den minst begagnas, behöfdes den ofta mest och tvärt om, ty der en inskränkning sker, är det vanligen på grund deraf, att den allmänna opinionen på orten blifvit sådan, att den tvingar kommunalstyrelsen att göra förbud. Der således nykterhetssinnet gör sig gällande hos folket, der sker ock en påtryckning på vederbörande af allmänna opinionen, men der så icke är förhållandet, fortgår försäljningen obegränsadt.

Dessutom är det många fall, der missbruk göra sig gällande, hvilka icke äro lätta att komma åt. Man ser t. ex. vid jernvägsstationerna, huru missbruk ske med försäljning af vin och maldrycker från små s. k. stånd, ehuru handlandena icke bo långt derifrån. — Sistlidne pingst gjorde jag en resa från Stockholm till Tierp. När tåget kom till Upsala, blefvo två eller tre jernvägsagnar fullastade med halfrusig allmoge, unge män och kvinnor, hvilka i Upsala frät pingsten. När vi kommo längre upp åt jernvägen, funnos vid stationerna små stånd för försäljning af diverse varor. De nämnda passagerarne rusade då ut och fingo der en half butelj öl eller dylikt, hvarmed de spådde på sitt rus. Jag tror, att på landet finnas ganska många sådana fall, hvarföre en ytterligare inskränkning i dylik försäljning icke vore ur vägen. Jag skall därför be få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Redelius: Den förste talaren i frågan började sitt yttrande med att anföra en gammal sentens. Han sade nemligen, att missbruket icke upphäfver bruket. Med erkännande af detta, skall jag be få erinra om en annan, eller "låt detta vara detta", och dervid fästa uppmärksamheten på hvad som för utskottet varit det bestämmande, att framlägga detta förslag sådant det föreligger. Inom utskottet har aldrig varit tal om och kunde på grund af motionen icke heller blifva tal om andra drycker än maldrycker. Dertill inskränker sig hela frågan, likasom till försäljning af maldrycker på landet till viss kvantitet. Det har aldrig varit fråga om att göra någon inskränkning i bryggeriernas tillverkning eller personernas förtäring af varorna. Hvad nu särskildt detta svag-

Ang. ändring i gällande lagstiftning rör. försäljning af vin och maldrycker.
(Forts.)

Ang. ändring
i gällande lag-
stiftning rör.
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

dricka, den förste talaren omnämnde, beträffar, ber jag få uttala den uppfattningen om saken, att jag anser det högst önskvärdt, om det bryggdes svagdricka i hvarje gård å landet, och om denna dryck allmänare nyttjades än nu sker; så att det är icke af obenägenhet mot svagdrickas begagnande, utskottet förordat bifall till motionen, utan det skedde allenast och uteslutande eller väsentligen i ordningens och allmänna säkerhetens intresse. Det har nemligen inträffat på ett och annat ställe för försäljning af malt-drycker — jag känner till det äfven af egen erfarenhet — att oordningar egt rum, ja till och med sådana oordningar, som slutat med dråp, och man har då med skal ifrågasatt, om icke någon inskränkning lämpligen kunde göras i denna försäljningsrätt, som visat sig vara anledning till oordningar och beklagliga händelser. Deremot har visserligen å ena sidan framhållits, att verkningarna af en inskränkning skulle blifva menliga för de handelsrättigheter, der sådana varor försäljas; men å andra sidan har man icke haft några synnerliga betänkligheter att förbjuda eller inskränka försäljningen, då förbud kunde motses endast i fall svårare oordning eller förseelse skett. Man har i synnerhet velat undvika, att någon till exempel ett stycke från större by eller bruk från åkdon eller kärra utskänkte öl åt en skara löst folk, som samlats deromkring och som förtärde varorna vid åkdonet, på vägen eller bredvid den, hvarvid allehanda oordningar kunna uppkomma och bevisligen hafva uppkommit.

Jag skall icke upptaga kammarens tid med att vidare anföra några skal, utan hänvisar i detta afseende till Riksdagens beslut i ärendet 1885 och för öfrigt till hvad som blifvit yttradt af förre talaren, samt skall sluta med en hemställan om bifall till betänkanDET.

Herr Näsman: Det andra tillfälliga utskottet har, såsom synes af dess betänkande, enhälligt afstyrkt min motion om ett tillägg till 15 § i den här ifrågavarande kongl. förordningen angående försäljning af vin och maldrycker. Utskottet säger i sitt utlåtande följande, som jag ber att få uppläsa: "Skulle herr Liss Olof Larssons motion vinna Riksdagens gillande, så och då derigenom det af herr *Näsman* uti hans motion antydda önskningsmål, enligt utskottets tanke, komme att uppnås vida fullständigare än genom det af denne motionär föreslagna tillägg till 15 § i åberopade förordning, finner utskottet sig sakna fog att tillstyrka den af motionären föreslagna utväg, och detta dess hellre, som utskottet anser detsammias vidtagande vara äfven af annan orsak öfverflödigt.

Utskottet anser nemligen den af bryggare bedrifna försäljning af maldrycker vara fullkomligt likstald med och underkastad samma vilkor som annan försäljning af dessa drycker enligt 1885 års förordning. Idkande af försäljning af dessa drycker medelst kringkörande, hvilket af motionären afses, torde kunna betraktas antingen såsom utskänkning eller såsom försäljning för afhemtning, allt efter de omständigheter, hvarunder försäljning sker. I det

förre fallet är försäljningen underkastad de synnerligen stränga ^{Ang. ändring} villkor och bestämmelser, som innehållas i förordningens 3 t. o. m. ^{i gällande lag-} 6 §§, på det senare fallet åter är 15 § redan nu tillämplig, och ^{stiftning rör.} man eger således redan det korrektiv, som motionären afsett att ^{försäljning af} vinna. " Och afstyrker utskottet på dessa skäl bifall till motionen. ^{vin och malt-} ^{drycker.}

(Forts.)

Utskottet har härvid visserligen hänvisat till paragraferna i nämnda förordning, som skulle vara tillfyllestgörande och tillämpliga på de förhållanden, jag i min motion framhållit. Men jag tror mig veta, att bland herrar jurister, som skola tillämpa lagen, äro meningarna i detta fall temligen delade, och något prejudikat, som kan tjena till ledning för lagens rätta tillämpning, finnes mig veterligen icke. Det är icke af någon slags afvoghet emot idkarne af bryggeri-näringsen, som detta förslag af mig blifvit framlagd, utan för att vinna ett korrektiv mot det oskick, som bedrifves af flertalet utaf deras utkörare, särskildt hvad landsbygden angår, hvilka snart sagdt fara efter alla vägar och stigar för att utminutera sina varor till föga frömma för lugnet och den allmänna ordningen, utan att något ansvar kan drabba dem härför. Det är icke något enstaka fall, inom den ort, som jag tillhör, att sådant bedrifves, utan har jag hört af representanter från skilda delar af landet, att enahanda förhållande på många ställen eger rum. Och har jag därför trott, att, om ett sådant tillägg till § 15, som jag i min motion föreslagit, antoges, bryggeriegarne mer än hittills skulle finna sig manade att hålla en skarpare kontroll öfver utkörarne af sina varor.

Då jag emellertid icke kan under nuvarande förhållanden hysa någon förhoppning att vinna bifall till min motion, så skall jag icke göra något särskildt yrkande i sådant syfte, utan vill instämma i utskottets hemställan, hvarå jag anhåller om bifall.

Herr Waldenström: Att den förevarande motionen återkommit i år, torde icke förundra någon människa, då man vet att 1885 års Riksdag fattade ett beslut just i motionens riktning, ehuru detta icke råkade vinna Kongl. Maj:ts bifall. Jag tror icke att Kongl. Maj:t hade giltig anledning att afslå Riksdagens då fattade beslut om ölet, då Kongl. Maj:t godkände samma Riksdags hemställan beträffande försäljningen af vin. Kongl. Maj:t inhemtade yttranden från Kongl. Maj:ts befallningshafvande i olika delar af landet. Han fick då se, att ungefär halfva antalet af landshöfdingarne voro för och andra hälften emot Riksdagens beslut. Vid denna villervalla hos landshöfdingarne synes mig att Kongl. Maj:t bort rätta sig efter det bestämda uttalande, som han fått från Riksdagen.

Meningen med motionen är icke att inskränka näringsfriheten, utan att, såvidt möjligt, förekomma de oordningar, som visat sig vara förenade med den oinskränkta handeln med maltdrycker. Hvar och en känner, att på landet existerar en stor mängd handlande. Många af dessa äro en krafta för hela den kringliggande bygden; i ty att de existera icke på egentlig handel, hvarigenom de skulle kunna tjena folket, utan på ölförsäljning.

Ang. ändring
i gällande lag-
stiftning rör
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

Herr Siljeström har talat om svagdricka. Detta argument har man alltid dragit fram för att slå i hjel alla förslag, som åsyftat ordning och reda i ölhandeln. Men tro herrarne, att det kan komma i fråga att, om en ordentlig människa anmäler sig vilja idka handel med svagdricka i mindre partier än 10 liter, kommunalnämnden eller Konungens befallningshafvande skulle sätta sig deremot. Nej! Detta är endast ett sätt att frammana spöken för att förhindra något, som eljest har goda skäl för sig. När man i andra fall ser att en sak, som i och för sig kan vara nyttig, likväl mycket lätt föranleder missbruk, så är man ganska villig att företaga inskränkningar. Jag har många gånger, då det varit fråga om inskränkning i öl- och bränvinshandeln, tänkt på, huru man går till väga i fråga om privatbankernas sedelutgifningsrätt. Man anför då, att privatbankerna, för att få ut sina sedlar, förloda människor att sätta sig i stora skulder samt sålunda vålla ekonomisk skada. Med anledning deraf söker man inskränka dessa bankers sedelutgifningsrätt samt är betänkt att inom en viss kortare tidrymd alldeles borttaga densamma. Nu deremot erkänner man visserligen, att handeln med bränvin och öl verkar både ekonomiskt och moraliskt ruinerande samt således skadar vårt folk; men väckes förslag att inskränka denna handel, då stöter man alltid på ofantligt många svårigheter, och om man icke har något annat, så har man alltid svagdricket att komma med.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Nilsson i Wrångebol instämde med Herr Waldenström.

Herr Olsson i Ornakärr: Herr talman, mine herrar! Under plenum den 15 sistlidne nämnde jag, att en skrivelse blifvit mig tillsänd, undertecknad af nära 2,000 nykterhetsvänner i Luggude norra valkrets. Som denna skrivelse icke blott innehåller deras önskan, att de motioner, som blifvit väckta i afsigt att bidraga till förbättrad lagstiftning mot dryckenskap, måtte understödjas och af Riksdagen bifallas, utan ock exempel på det oskick, som på många ställen eger rum, der personer idka handel med bayerskt öl "till afhemtning", vill jag af nämnda skrivelse uppläsa följande:

"Med anledning af det kända sakförhållandet, att, enligt nu gällande lagstiftning, tillåtelse gifves för så väl tillverkning som försäljning af starkt alkoholhaltiga maltdrycker till afhemtning af hvem det vara må, hvilket föranledt uppblomstrandet af dessa bierförsäljningsställen, som nu, särskildt inom vissa kommuner, talrikt förekomma — så t. ex. finnas på en ort på $\frac{1}{4}$ mils omkrets, förutom 3:ne lagliga försäljningsställen, icke mindre än 8 st. sådana bierstugor — der tillgång för så väl minderåriga som andra, äfven redan druckna personer finnes att lätt erhålla hur ringa eller hur stor quantitet som helst, hvadan särskildt den arbetande klassen, fabriksarbetare m. fl. frestas att förstöra en större del af sin mången gång knappa och till det nödtorftiga uppehållet af familjerna väl behöfliga dagspenning, hvaraf fattigdom, nöd och elände följa, jemte det skräll och oväsen, som föröfvas särskildt

på sön- och helgdagar eller om aftnar, då tillfälle gifves att i större eller mindre samkväm förtära dessa lätt berusande drycker ofta på gatan eller i diken vid allmän väg eller andra öppna platser, hvarigenom äfven det förargelseväckande förhållandet inträffar, att barn och yngre personer åse detta och förledas till dryckenskap, hvilket bevisas deraf, att 10 å 12 års pojkar "salat" till några halfvor bier, hvilka de tillsammans förtärt och rus blifvit följd; så och med anledning deraf att vid innevarande riksdag motioner blifvit väckta med afseende på förbättrad lagstiftning för nykterhetens befrämjande, få vi undertecknade härmed anhålla, det riksdagsmannen ville på allt sätt understödja dessa motioner."

*Ang. ändring
i gällande lag-
stiftning rör.
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)*

Utom detta af nämnda skrifvelse anförda har jag kännedom om, att inom ofvannämnda härad bierförsäljare finnas, som dels till bruksarbetare på kredit under veckans lopp afemnat bajjerskt öl till lika många kronor som dagarne i arbetsveckan, hvilka arbetaren vid erhållandet af sin veckolön först måste betala, om han icke skall förlora krediten hos bierförsäljaren för den kommande veckan, och dels kringföra sin vara för att försälja den icke blott vid auktionstillfällen till dem, som der infinna sig, utan ock till arbetare vid större landtegendomar och bruk, der många afnämare kunna anträffas, hvaraf följd blifvit berusning och oordningar i större eller mindre grad.

Som tillräckliga bevis för nödvändigheten af förbättrad lagstiftning för rättighets erhållande att inom hus eller å vägar och andra öppna platser försälja starkt alkoholhaltiga drycker, vågar jag, herr talman, yrka bifall till första punkten och afslag å andra punkten i utskottets utlåtande, eller med andra ord: jag yrkar bifall icke blott till herr Liss Olof Larsons utan ock till herr Näsman's motion.

Herr Carl Ifvarsson: Jag har så ofta yttrat mig i detta ämne, att jag nu knappast ville uppträda, men jag kan dock icke underlåta att taga till ordet i följd af hvad man här hört fråu en och annan talare.

Jag vill först nämna, att jag förenar mig i det satiriska anförande, som hölls af den förste talaren i ämnet och som var så uttömmande, att hvar och en kunde begripa, huru med denna sak hänger tillsammans. Dernäst vill jag bemöta några yttranden, som blifvit fälda, först af en talare på geflebanken, som sade, att ingen kunde förundra sig öfver, att denna motion nu åter blifvit väckt, då regeringen icke vidtagit någon åtgärd i öfverensstämmelse med riksdagens senaste beslut i denna sak. Till genmäle derå vill jag säga, att det förvånar mig mycket, att man i denna fråga väckt motioner nu igen så straxt efter det Kongl. Maj:t utfärdat en förordning i ämnet. Denna föranleddes af en från Riksdagen till regeringen aflåten skrifvelse, hvilken dock inom denna kammare erhöll en mycket ringa majoritet. Men då regeringen icke funnit skäl att bifalla densamma i dess helhet, så synes det mig som om deri bort ligga ett skäl för motionärerna att hålla inne med väckandet af nya förslag i ämnet, till dess vi fått någon erfarenhet

Ang. ändring af verkningarna utaf den utfärdade förordningen angående försäljning af vin, hvilket frågan förra gången hufvudsakligen gälde. Man säger visserligen här, då det är fråga om svagdricka, att sådant icke bör kunna räknas till de drycker, förslaget afser, emedan det gäller endast starka drycker, såsom öl och porter, men då man ser efter i utskottets förslag, så finner man, att ordens lydelse är sådan, att förslaget omfattar alla sorters maltdrycker, således äfven hembrygdt dricka och svagdricka. Nu säger man, att det skulle icke möta någon svårighet att få tillstånd till att försälja svagdricka på landet. Men vid sådant förhållande frågar jag, kan man tänka sig, att hvar och en, som skulle sälja en kanna svagdricka på landet, skulle först utverka sig tillstånd hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande? Om således en torpare skulle, såsom ofta händer, gå till sin närmaste granne med anhållan att få köpa en kanna svagdricka, så skulle denne i följd af denna lag icke våga sälja sådant utan vara tvungen att neka. Detta synes mig vara orimligt. Derför tror jag, att den förordning, man nu ifrågasätter, icke kan komma att efterlevas på landet, ty så obarmhertig kan man icke gerna vara att, om det kommer en fattig stackare och begär att få köpa en kanna svagdricka, man dertill skulle svara nej, om man har något att aflåta. Och om man sålde något, så kunde det finnas någon, som angaf den säljande, så att han finge plikta. Måne något sådant kunde lända till att befrämja lagens bud?

drycker.
(Forts.)

Hvad nykterheten beträffar, så tror jag, att vi alla äro ense om att göra allt, som är förenadt med billighet, för att befrämja den samma, men i fråga om lagstiftning, så bör man stifta lag så, att man visar sig hafva varit nykter, då man stiftat lagen.

En talare har nyss yrkat bifall till begge motionärernas förslag, men jag yrkar afslag å båda förslagen.

I detta yttrande instämde herr *Nordenfält*.

Herr Månsson: Jag kan icke vara med om att göra denna sak annorlunda, än den verkliga är. Det är nemligen enligt min tanke icke meningen med detta förslag likasom med förslaget år 1885 att stifta en lag, som skulle hindra enskilda personer att för någon gång sälja ett stop svagdricka eller en kanna vanligt dricka, utan så vidt jag kan fatta saken, så skulle denna lag icke komma att gälla andra än dem, som tillhandahålla *allmänheten* sådan vara. Derom borde, enligt min åsigt, ingen tvist behöfva uppstå i denna kammare. Skulle lagen kunna tolkas på sådant sätt, som här påpekats, vill icke jag vara med om dess antagande. Det synes mig nemligen vara orimligt, att en person skulle kunna sägas *tillhandahålla allmänheten* maltdrycker, om han någon gång skulle sälja ett halft stop svagdricka åt en behöfvande, som komme en gång eller till och med hvar fjortonde dag för att köpa något af denna vara. Allt hvad denna lag åsyftar, såvidt jag kan förstå, är, att den, som inom en församling vill hafva en sådan affär, som försäljning af maltdrycker åt allmänheten till afhemtning, bör söka tillstånd dertill af kommunalnämnden eller kommunalstyrelsen. Denna lag

afser endast en ordningsåtgärd, som visat sig mycket behöflig på många ställen. Det är således här icke fråga om ett absolut förbud, utan blott att behörig tillåtelse skall erfordras för en sådan affär. Enligt detta förslag skulle ju äfven kommunalnämnden kunna utöfva en tillbörlig kontroll öfver det sätt, hvarpå de personer, som idka dylika affärer, skötte desamma, så att de blefve till gagn och nytta för orten. Detta behöfde på intet sätt inskränka sjelfva försäljningsrätten, ty man kan vara öfvertygad om, att kommunalnämnden och kommunalstämman skola vara angelägna att gifva denna rätt åt så många personer, som behöfdes för orten, men jag kan icke finna det vara lämpligt att försätta kommunalnämnd och kommunalstyrelse i sådant omyndighetstillstånd, att de icke skulle få bestämma, hvad som härutinnan kan anses behöfligt. För min del kan jag icke se någon fara i ett dylikt stadgande, men deremot torde det få anses ganska rimligt att hjälpa de kommuner, som anse sådant behöfligt, att få ett sådant stadgande till stånd. Som jag vid 1885 års riksdag var med om att få en sådan lag, så vill jag äfven nu vara det, men jag vill deremot icke, såsom utskottet nu föreslår, vara med om att i detta fall stifta särskild lag för stad och särskild för landet, utan en sådan lag bör gälla i allmänhet. Jag kan icke finna, hvarför utskottet satt in detta uttryck. Det fans icke i 1885 års förslag och det finnes icke i motionärens. Jag vill alltså vara med om förslaget, då jag icke kan motsätta mig en sådan ordningsåtgärd, ty jag kan icke inse, att det kan vara fråga om annat än en sådan; och då jag har fullt förtroende till kommunalstyrelserna, kan jag heller icke inse, att det skulle blifva någon våda, om denna inskränkning sker. Icke heller kan någon skada uppkomma för bryggarne eller ölutkörarne, ty de sälja väl i allmänhet icke mindre quantiteter än 10 liter, och om de skulle vilja sälja mindre eller företaga sig att utskänka öl på gator och vägar, så kan det väl vara skäl att förekomma sådant. Jag tror ej det kan vara lämpligt att uppmuntra till utskänkning af bier eller öl till hvilken eller hvilka som helst.

Huru jag således betraktar saken kan jag icke finna någon våda af förslaget, och jag ber därför få yrka bifall till utskottets hemställan med uteslutande af de två orden *på landet*. Jag behöfver väl icke läsa upp klämman i öfrigt, utan får jag, som sagdt, hos herr talmannen anhålla om proposition på bifall till densamma med uteslutande af de båda nämnda orden.

Med herr Månsson instämde herrar Jönsson i Mårarp, Ollas And. Ericsson, Bondeson, Boström till Östanå, Akerlund, Sundling och Ericsson i Ahlberga.

Herr Odell yttrade: Man har här framhållit den satsen, att man icke bör upphäfva bruket för missbrukets skull. Denna sats har sitt fulla berättigande enligt mitt och troligen mångas förmenande; men det finnes också en annan gammal sats, som jag anser vara lika riktig som denna, och det är den, att tillfället och tillgängligheten ofta nog skapa missbruk. Vill man förekomma ett miss-

Ang. ändring
i gällande lag-
stiftning rör.
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

Ang. ändring i
gällande lag-
stiftning rör
försäljning af
vin och malt-
drycker.
(Forts.)

bruk, tror jag det vara det rätta sättet att söka inskränka tillfallet och tillgängligheten till missbruket. Den motion, öfver hvilken utskottet uttalat sig i detta utlåtande, afser ingalunda att hämma det rätta bruket, utan hvar och en, som vill opartiskt se och genomläsa utlåtandet och motiveringen dertill, skall lätteligen finna, att det blott är fråga om att få bort ett missbruk. Och det är ej blott utskottets majoritet, som så uttalat sig. Det är känt, att det öfver hela vårt land klagas öfver detta stora missbruk, och man kan med skäl undra, om man bör framställa svagdrickat såsom en dam mot upphäfvandet af detta missbruk. Jag kan icke fatta det. Ej heller kan jag fatta, att det är annat än rätt, att, då folket önskar gå förut i en sund rigtning, lagstiftningen bör gå efter och icke uppmuntra missbruket, utan tvärtom söka få bort det och således gifva helgd åt det rätta bruket. Vi kunna icke gifva helgd åt det rätta bruket genom bibehållandet af missbruket på samma gång. Här måste uppdragas en gränslinie, och jag anser för min ringa del, att det är lagstiftningen, som bör göra detta. Hafva vi blifvit tvungne att taga i tu med detta missbruk, skola vi då motsätta oss något sådant?

Såsom här antydts, har redan år 1885 beslut af Riksdagen fattats i detta ärende, fastän det ej kom till verkställighet. Nu framställer man samma förslag å nyo, och jag hemställer då, huru vida Riksdagens Andra Kammare skall kunna afvisa ett förslag, som den godkände 1885, eller om den icke snarare bör gifva helgd åt detta förslag för att förekomma ett fullt erkänt missbruk.

Jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Herrar *Eklund, Broström, Björkman, Göransson* och *Stormats Mathias Olsson* förenade sig med herr Odell.

Herr Folke Andersson: Då jag delar motionärens framställning, skall jag bedja att få yrka bifall till utskottets förslag.

Det har förefallit många, åtminstone i min hembygd, besynnerligt, att Kongl. Maj:t icke fästat afseende vid Riksdagens beslut, utan först rådfrågat landshöfdingeembetena i landet och efter deras hörande ändrat Riksdagens beslut. Det tyckes således, som om landshöfdingeembetenas åsikter skulle gälla mera än Riksdagens. Riksdagen beslutar en ändring i en förordning, men landshöfdingeembetena säga nej, och det blir så. Detta har väckt förvåning och ovilja.

Jag hoppas emellertid, att vi äfven nu skola stå fast vid vårt beslut, och därför yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Nydahl: Då en talare på skånebanken föreslagit, att orden *på landet* skulle utgå ur klämman, så att den af utskottet föreslagna inskränkingen i handeln med öl skulle blifva gällande äfven för städerna, ber jag att med anledning deraf få yttra några ord.

Det är visserligen önskvärdt, att stad och land, så vidt möjligt är, likställas, men jag tror i alla fall, att en olikhet i lag-

stiftningen för stad och land rörande handeln med öl, af samma beskaffenhet, som den, som redan tillämpas i afseende på försäljningen af vin till afhemtning, är väl grundad i de ganska skiljaktiga förhållanden, som ega rum i städerna och på landsbygden. På landsbygden är i följd af polisbetjeningens fåtalighet svårigheten att öfvervaka ordningen vida större än i städerna, hvarjemte saknaden af utskänkningsställen på landet föranleder till, att försäljningen till afhemtning vida oftare missbrukas och orsakar oordningar på landsbygden, än i städerna. Då jag således anser det vara ganska väl motiveradt, att denna inskränkning drabbar endast handeln på landsbygden, och jag dessutom tror, att man möjligen skulle riskera, att utskottets förslag skulle falla, i fall vi, som önska framgång åt förslaget, delade oss i denna punkt, ber jag för min del att få tillstyrka bifall till utskottets utlåtande såsom det här föreligger.

Ang. ändring i gällande lagstiftning rör. försäljning af vin och malt-drycker.
(Forts.)

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf herr talmannen, i enlighet med de yrkanden, som förekommit, proposition dels på bifall till utskottets hemställan oförändrad, dels på bifall till densamma med den af herr Månsson under öfverläggningen föreslagna förändring, dels slutligen på afslag; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef likväl begärd, i följd hvaraf, och sedan till kontraposition antagits yrkandet på afslag, nu skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad kammarens andra tillfälliga utskott hemställt i 1:sta punkten af dess utlåtande n:o 3 (i samlingen n:o 10), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren afslagit såväl utskottets hemställan, som herr Liss Ol. Larssons i ämnet väckta motion.

Omröstningen visade 65 ja och 102 nej; och hade kammaren alltså beslutat i enlighet med nejpropositionens innehåll.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 7.

Justerades ett protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.